

Hogeschool Utrecht

Lerarenopleiding bachelor Gezondheidszorg & Welzijn
Lerarenopleiding bachelor Omgangskunde

Beperkte Opleidingsbeoordeling

010A2021.04

Samenvatting

In november 2021 zijn de volgende opleidingen van Hogeschool Utrecht (HU) bezocht door een visitatiepanel van NQA:

- Bacheloropleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Gezondheidszorg en Welzijn,
- Bacheloropleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Omgangskunde.

Deze opleidingen behoren tot de veertien lerarenopleidingen bachelor die het Instituut Archimedes van de HU in de voltijd en deeltijd in Utrecht aanbiedt. Het panel oordeelt **positief** over de kwaliteit van de voltijdse variant en de deeltijdvariant van deze opleidingen. De opleidingen zijn in de voltijd- en deeltijdvariant gestart met pilots waarin ervaringen worden opgedaan met leeruitkomsten. Deze ervaringen leiden tot onderwijskundige kaders en ontwerpeisen voor het nieuwe, met leeruitkomsten ingerichte examenprogramma met onderwijseenheden, variërend van 15 tot 29 EC (verder 'het nieuwe examenprogramma') dat in de voltijd- en deeltijdvariant zal worden ingevoerd. De opleidingen werken nauw samen met het werkveld en vullen het 'samen toekomstgericht opleiden van leraren' tezamen goed in. Het docententeam is betrokken en leidt studenten op tot startbekwame, gepassioneerde leraren. De opleidingen hanteren beide een inspirerend centraal thema, 'leefstijl' bij Gezondheidszorg & Welzijn en 'inzet van jezelf als instrument' bij Omgangskunde.

Standaard 1: Beoogde leerresultaten

De opleidingen Gezondheidszorg en Welzijn en Omgangskunde **voldoen** aan de basiskwaliteit voor deze standaard. De beoogde leerresultaten zijn relevant voor de opleidingsdomeinen en sluiten aan op het bachelorniveau. Ze sluiten bovendien aan op de eisen van de beroepspraktijk en op de bekwaamheidseisen voor de tweedegraadsleraar. De opleidingen hanteren de generieke kennisbasis en de vakspecifieke kennisbases voor Gezondheidszorg en Welzijn en voor Omgangskunde. De beoogde vakinhoudelijke en didactische leerresultaten komen daardoor goed overeen met de landelijk gemaakte afspraken. De beoogde leerresultaten zijn vertaald naar een raamwerk met leeruitkomsten. Er is een mooi leeruitkomstenboekje ontwikkeld waarbij de generieke eindkwalificaties zijn vertaald naar leeruitkomsten. De vakinhoudelijke en vakdidactische leerresultaten zijn nu benoemd als leerdoelen en zullen als leeruitkomsten aan dit boekje worden toegevoegd. Wat het panel betreft mag hierbij het thema 'leefstijl' van de opleiding Gezondheidszorg & Welzijn nog meer uitgewerkt worden in de leeruitkomsten naast leeruitkomsten V1, hetgeen ook geldt voor de opleidingsspecifieke vakdidactiek.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

De opleidingen Gezondheidszorg en Welzijn en Omgangskunde **voldoen** aan de basiskwaliteit voor deze standaard. De programma's zijn gedegen van opzet en bestaan uit een conceptuele en een integrale leerlijn. Volgens een duidelijk gefaseerd plan wordt het nieuwe examenprogramma ingevoerd dat op leeruitkomsten is gebaseerd. De pilots met leeruitkomsten die in de deeltijdvariant plaatsvinden leiden tot meer integratie tussen generieke en vakdidactische onderwerpen en tot meer flexibiliteit in het onderwijs. De nieuwe organisatie van onderwijsteams draagt ook bij aan deze integratie en sluit aan op de ontwikkeling van domeinen in het voortgezet beroepsonderwijs.

Beide opleidingen hebben een heldere visie op opleiden die terugkomt in de krachtige leeromgeving, waar veel nadruk ligt op vaardigheden naast de vereiste kennis. De docenten zijn kundig en betrokken bij de studenten, die zich gezien voelen. Bij Gezondheidszorg & Welzijn is in de deeltijd reeds voldoende maatwerk mogelijk. Bij Omgangskunde is de transitie naar flexibel onderwijs nog in ontwikkeling, waarbij het panel tevens aandacht vraagt voor de mogelijkheid van een meer studentgestuurde leerroute.

Standaard 3: Toetsing

De opleidingen Gezondheidszorg en Welzijn en Omgangskunde **voldoen** aan de basiskwaliteit voor deze standaard. Het toetsbeleid biedt een helder kader voor beide opleidingen voor de toetsing in het staande, cursorisch ingerichte examenprogramma (verder 'het staande examenprogramma') en voor de ontwikkeling van het nieuwe examenprogramma waarin leeruitkomsten worden getoetst. De uitvoering van de toetsing voldoet. Er is bij Gezondheidszorg & Welzijn sprake van veel toetsen, die tezamen wel een goede mix van toetsvormen vormen. Bij Omgangskunde ligt de nadruk op schrijfopdrachten. Zowel de studenten als de docenten ervaren een enigszins hoge werkdruk bij de toetsing. De beoordelingen komen bij beide opleidingen gedegen en inzichtelijk tot stand. Leerwegaafhankelijk toetsen wordt bij Gezondheidszorg & Welzijn tot tevredenheid van de studenten al uitgevoerd.

De opleidingen besteden voldoende aandacht aan de toetskwaliteit en aan de borging ervan. Er is een duidelijke rolverdeling tussen de opleidingen en de examencommissie. De toetskwaliteit wordt systematisch onderzocht en er is een goede dialoog gaande tussen opleidingen en examencommissie.

Standaard 4: Gerealiseerde leerresultaten

De opleidingen Gezondheidszorg en Welzijn en Omgangskunde **voldoen** aan de basiskwaliteit voor deze standaard. De afstudeereenheid van het staande examenprogramma bestaat uit een assessment, een beroepsproduct, de landelijke kennistoets en een exemplarische cursus. Deze onderdelen geven samen een compleet beeld van het gerealiseerde eindniveau. Uit de beoordeelde afstudeerdossiers blijkt dat de beoogde leerresultaten worden gerealiseerd in het staande examenprogramma van beide opleidingen. Het eindniveau van de opleidingen is op bachelorniveau en de inhoud van de producten zijn passend bij het werkveld van de opleidingen. Bij de opleiding Gezondheidszorg en Welzijn mag er bij de afstudeeronderdelen, met name bij Beroepsproduct 3, meer aandacht zijn voor de vakdidactische kennis en bekwaamheid. De beoordeelde tussenproducten laten zien dat in het nieuwe examenprogramma gebaseerd op leeruitkomsten de beoogde leerresultaten zullen worden gerealiseerd.

De aansluiting op het werkveld is goed. Afgestudeerden van beide opleidingen geven aan dat de opleidingen goed aansluiten op het beroepenveld. Afgestudeerden vinden over het algemeen snel na het afstuderen een passende functie of maken na het afronden van de deeltijdopleiding de gewenste loopbaanontwikkeling door.

Inhoudsopgave

Samenvatting	4
Inleiding	7
Schets van de opleidingen	9
Terugblik vorige visitatie	11
Leeswijzer	11
Basisgegevens opleidingen	12
Beoordeling NVAO-standaarden	13
Standaard 1 Beoogde leerresultaten	14
Standaard 2 Onderwijsleeromgeving	19
Standaard 3 Toetsing	31
Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten	36
Eindoordeel over de opleiding	40
Aanbevelingen	41
Bijlagen	42
1. Bezoekprogramma	43
2. Bestudeerde documenten	45

Inleiding

Dit visitatierapport bevat de beoordeling van de volgende twee lerarenopleidingen van Hogeschool Utrecht:

- Bacheloropleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Gezondheidszorg & Welzijn,
- Bacheloropleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Omgangskunde.

Het visitatiepanel van NQA dat de beoordeling heeft uitgevoerd is samengesteld door NQA, in opdracht van Hogeschool Utrecht en in overleg met de opleidingen. Voorafgaand aan de visitatie heeft de NVAO het panel goedgekeurd.

Het rapport beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel. Ook bevat het enkele aanbevelingen voor de opleidingen. Het rapport is opgesteld conform het *Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs* van de NVAO (2018), het *Protocol Beoordeling bestaande experimenten leeruitkomsten* van de NVAO (2019) en de *NQA Handleiding Opleidingsvisitaties Hoger Onderwijs 2020 Beperkte Opleidingsbeoordeling*.

De visitatie heeft plaatsgevonden op 23 en 25 november 2021. Het visitatiepanel bestond uit de volgende kernpanelleden en vakdeskundigen:

- de heer dr. B. Koster (voorzitter, domeindeskundige),
- de heer dr.ir. P.M. Murre (domeindeskundige),
- mevrouw drs. J.E.J. Rutten (domeindeskundige),
- mevrouw M.J.T.C. Grooten (student-lid),
- de heer E. Haandrikman MSc (vakdeskundige Gezondheidszorg & Welzijn),
- mevrouw M. Schoenmakers MSc (vakdeskundige Omgangskunde).

De heer ir. A.B.C. Hoitink, mevrouw drs. Y.E. Leegstra en mevrouw I.M. Teerling, MMA LLB, auditors van NQA, hebben de visitatie begeleid, waarbij de heer Hoitink optrad als lead-auditor.

De opleidingen zijn ingedeeld in de visitatiegroep *HBO Tweedegraads lerarenopleidingen groep 2*. Afstemming tussen alle deelpanels heeft allereerst plaatsgevonden door de instructie die de panelleden krijgen met betrekking tot het beoordelingskader. De tussen Hobéon en NQA gekalibreerde criteria voor de beoordeling maken onderdeel uit van deze instructie. Daaraan voorafgaand is de afstemming geborgd door overlap in de bezetting tussen alle deelpanels. Daarnaast is, rekening houdend met het feit dat elke opleidingsbeoordeling een individuele beoordeling betreft, vanuit de overlap in de bezetting, waar relevant, voortschrijdend gereflecteerd op vorige bezoeken binnen deze visitatiegroep. De afstemming tussen de panels wordt verder geborgd door de ondersteuning van, zo veel mogelijk, dezelfde secretarissen vanuit NQA en andere evaluatiebureaus en door de inzet van getrainde voorzitters.

Werkwijze panel en procesverloop

Voor de beoordeling van de opleidingen is een gezamenlijke zelfevaluatie met bijlagen aangeboden. Voor de beoordeling van de gerealiseerde leerresultaten heeft het panel van beide opleidingen acht studentendossiers bestudeerd; vier eindwerken van de voltijdse variant en vier tussenproducten van de deeltijdvariant. Bij de selectie van de eindwerken is rekening gehouden

met de variatie in studentwaardering en studieroutes. Een overzicht van de bestudeerde eindwerken en tussenproducten is in bijlage 2 opgenomen.

Centraal in de beoordeling stond het bezoek van het panel, bestaande uit deskundige *peers*. In de week voorafgaand aan het visitatiebezoek heeft het vooroverleg en materiaalbestudering op de locatie van de opleiding plaatsgevonden en heeft het panel kennis gemaakt met de opleidingen. In het overleg zijn de panelleden geïnstrueerd over de werkwijze van NQA en het NVAO-kader en zijn voorlopige bevindingen besproken. Zowel tijdens het vooroverleg als tijdens de visitatie zijn bevindingen voortdurend gedeeld. Tijdens het visitatiebezoek heeft het panel gesproken met diverse stakeholders van de opleidingen, waaronder studenten, docenten (examinatoren) en vertegenwoordigers van het werkveld en is het ter inzage gelegde materiaal bestudeerd (zie bijlage 2). Aan het einde van de derde bezoekdag is de door het panel verkregen informatie verwerkt tot een totaalbeeld en tot een voorlopig oordeel met argumentatie. Tijdens een afsluitende mondelinge terugkoppeling heeft de voorzitter van het panel het eindoordeel en belangrijke bevindingen meegedeeld aan de opleidingen. Medewerkers en studenten van de opleidingen zijn in de gelegenheid gesteld om het panel (via mail) te benaderen buiten de bezoekdag om (inloopspreekuur). Hiervan is geen gebruik gemaakt.

Na het visitatiebezoek is een conceptrapportage opgesteld, dat is voorgelegd aan het panel. Met de input van de panelleden is een tweede concept opgesteld, dat ter controle op feitelijke onjuistheden is voorgelegd aan de opleidingen. De panelleden hebben kennis genomen van de reactie van de opleidingen en waar nodig zijn aanpassingen doorgevoerd. Vervolgens is het rapport definitief vastgesteld. Met alle (mondeling en schriftelijk) verstrekte informatie heeft het panel tot een weloverwogen oordeel kunnen komen.

Het visitatiepanel verklaart dat de beoordeling van de opleidingen in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Utrecht, 15 april 2022

Panelvoorzitter

dr. B. Koster

Lead-auditor

ir. A.B.C. Hoitink

Schets van de opleidingen

Instituut Archimedes

De opleidingen behoren tot het Instituut Archimedes. Dit instituut van Hogeschool Utrecht verzorgt onderwijs in het educatieve domein voor ongeveer 4000 studenten. Naast veertien bachelor lerarenopleidingen biedt het instituut negen master lerarenopleidingen en vier maatwerktrajecten aan. Alle bachelor lerarenopleidingen kennen een voltijdse variant en een deeltijdvariant. De opleidingen werken samen met de lectoraten van het kenniscentrum Leren en Innoveren van de hogeschool. Dit kenniscentrum bestaat uit lectoraten waarvan er acht nauw betrokken zijn bij Instituut Archimedes, zoals Betekenisvol Digitaal Innoveren en Beroepsonderwijs. Elk lectoraat kent een kenniskring waaraan docenten deelnemen en de verbinding wordt gelegd met het onderwijs. Gezien de kleine omvang van het team zijn op dit moment geen docenten Gezondheidszorg & Welzijn en Omgangskunde verbonden aan een lectoraat. Er is wel actieve samenwerking met het lectoraat Beroepsonderwijs, bijvoorbeeld bij de herijking van de kennisbasis Gezondheidszorg & Welzijn.

Van vakgroepen naar onderwijsteams

Per januari 2021 is de organisatiestructuur van Instituut Archimedes ingrijpend gewijzigd. Voorheen bestond het instituut uit vakgroepen en een generiek docententeam gericht op de beroepscomponent. Sindsdien zijn de bachelor- en masteropleidingen georganiseerd in onderwijsteams die zoveel mogelijk zijn samengesteld volgens de leergebieden van de Vereniging van scholen in het voortgezet onderwijs (VO-raad). De VO-raad hanteert deze leergebieden bij de discussies en gesprekken over het toekomstige curriculum van het voortgezet onderwijs. De ongeveer 200 docenten behoren nu tot een van de volgende onderwijsteams:

- Mens, Natuur & Techniek (Natuurkunde, Scheikunde en Techniek),
- Mens, Natuur & Gezondheid (Biologie, Gezondheidszorg & Welzijn en Omgangskunde),
- Moderne Vreemde Talen (Duits, Frans, Spaans),
- Moderne Vreemde Talen (Engels),
- Kernvakken (Nederlands en Wiskunde),
- Mens & Maatschappij (Aardrijkskunde en Geschiedenis).

Per onderwijsteam is één opleidingsmanager aangesteld. De zes opleidingsmanagers vormen samen met de instituutdirecteur het managementteam van Instituut Archimedes. Naast de opleidingsmanager is er in elk onderwijsteam een opleidingscoördinator aangesteld die de logistieke processen coördineert. Binnen een onderwijsteam is voor elke opleiding een curriculumverantwoordelijke aangewezen die gaat over de inhoud, samenhang en kwaliteitsborging van het vakspecifieke deel van een opleiding. Voor de generieke vakken/onderdelen pedagogiek, didactiek en beroepsvoorbereiding is in elk team een curriculumverantwoordelijke aangewezen.

Strategische ontwikkelingen

Er is een aantal onderwijsprojecten gaande in het kader van de gewenste strategische ontwikkeling van het instituut. Het meest ingrijpende project betreft het herontwerp van het curriculum voor alle bachelor lerarenopleidingen. Dit project behelst de ontwikkeling en uitvoering van het nieuwe op leeruitkomsten gerichte examenprogramma met onderwijseenheden van 15 tot 29 EC (verder 'nieuw examenprogramma') bij alle veertien opleidingen per september 2022. Andere projecten betreffen de digitale geletterdheid / digitale didactiek, de intensivering

studentbegeleiding (Start me up), de Zij-instroom in Beroep, de Toetsing en de Student teacher journey. Al deze projecten worden uitgevoerd binnen de volgende vier strategische ontwikkellijnen die met name in de beschrijving van standaard 2 en 3 verder aan de orde zullen komen:

- flexibiliseren op basis van leeruitkomsten,
- vergroten van de wendbaarheid van studenten, onder andere door dubbele bevoegdheden,
- intensiveren van de studentbegeleiding,
- versterken van regionale samenwerking.

Experiment leeruitkomsten

Alle deeltijdvarianten van de bachelor lerarenopleidingen nemen deel aan het Experiment leeruitkomsten. De deeltijdvarianten van de opleidingen Nederlands, Engels en Wiskunde zijn in eerste instantie, in 2017 gestart met het experiment. Deze drie deeltijdvarianten zijn in 2020 in het kader van het experiment positief beoordeeld. Deze beoordeling vond minder dan een jaar geleden plaats. Voor de beoordeling van deze deeltijdvarianten wordt verwezen naar het beoordelingsrapport van april 2021. De overige elf deeltijdvarianten zijn in 2018 met het Experiment leeruitkomsten gestart en worden in dit rapport beoordeeld. Deze deeltijdvarianten hebben in de afgelopen jaren ervaringen opgedaan met het werken met leeruitkomsten bij de cursussen Studie en Werk en Vakdidactiek. In eerste instantie zijn leeruitkomsten ontwikkeld voor de pedagogische en didactische bekwaamheden. Vervolgens is een nieuw toetsbeleid en een nieuw examenprogramma ontwikkeld. Het op leeruitkomsten gebaseerde nieuwe examenprogramma is per september 2020 ingevoerd bij de opleidingen Biologie, Natuurkunde, Scheikunde, Techniek en Wiskunde. De ervaringen die afgelopen jaar zijn opgedaan hebben geleid tot ontwerpeisen voor het nieuwe examenprogramma. Per september 2022 wordt dit nieuwe examenprogramma cohortsgewijs ingevoerd bij de voltijd- en deeltijdvariant van alle bachelor lerarenopleidingen.

Instituut Archimedes kiest ervoor om een relatief groot geheel van kennis, vaardigheden en attitudes te beschrijven in leeruitkomsten. Volgens deze visie hebben de leeruitkomsten de functie om het leren van studenten, het onderwijs en het toetsen te sturen. De studenten gaan vanuit leeruitkomsten in gesprek met docenten en verkennen welke relevantie een leeruitkomst heeft, wat nog is te ontwikkelen, in welke volgorde dat gaat plaatsvinden en hoe de beheersing wordt aangetoond. Het ontwerpen van onderwijs en het ontwikkelen van begeleidingsactiviteiten komt volgens deze visie voort uit een of meerdere leeruitkomsten. De toetsing is gericht op het vaststellen van de mate waarin leeruitkomsten worden beheerst. De leeruitkomsten dienen mogelijkheden te bieden om te differentiëren in onderwijs- en toetsvormen, zodat tegemoet wordt gekomen aan verschillen tussen studenten ten aanzien van voorkennis, werksituatie of voorkeuren. Tegelijkertijd dienen de leeruitkomsten de inhoud en het niveau van de opleidingen blijvend te verankeren.

ADEF preambule

De lerarenopleidingen bachelor zijn actief betrokken bij het landelijke overleg Algemeen Directeurenoverleg Educatieve Faculteiten (ADEF). Ter voorbereiding op de visitaties van de clusters lerarenopleidingen bachelor heeft het ADEF een preambule opgesteld, waarin de ontwikkelingen in het werkveld en de tweedegraads lerarenopleidingen worden beschreven. De ontwikkelingen die zijn ingezet bij de lerarenopleidingen bachelor van Hogeschool Utrecht sluiten aan op de door de ADEF geschetste ontwikkeling. Er is sprake van een nauwe samenwerking met opleidingsscholen die als partners worden betrokken bij het 'Samen leraren toekomstgericht

opleiden'. Alle opleidingen werken in de Landelijke Vakoverleggen aan horizontale kwaliteitsborging in peerreviews en het updaten van landelijke kennisbases. Tot slot zijn de curricula van de lerarenopleidingen bachelor herontwikkeld aan de hand van de nieuwe landelijke beoogde leerresultaten in de kennisbases en vanuit de eigen ontwerpcriteria. Deze ontwerpcriteria zijn door de opleidingen gezamenlijk opgesteld als uitgangspunt voor alle tweedegraads lerarenopleidingen van Hogeschool Utrecht (voltijd en deeltijd). Vanuit het Bestuursakkoord flexibilisering lerarenopleidingen krijgen leeruitkomsten hierin steeds een grotere rol.

Gezondheidszorg & Welzijn en Omgangskunde

De onderhavige opleidingen zijn relatief kleine opleidingen met een vrij stabiele instroom. Bij Gezondheidszorg & Welzijn was de instroom bij de voltijdse variant in de afgelopen twee studiejaar respectievelijk dertien en veertien studenten. De instroom in de deeltijdvariant was respectievelijk vijftien (elf in september en vier in februari) en 24 (17 in september en zeven in februari). Voor de voltijdopleiding Omgangskunde was de instroom in de afgelopen twee studiejaar respectievelijk 38 en 27 studenten. Van deze instroom volgden respectievelijk 31 en 18 studenten de verkorte variant, die aangeduid wordt als Kopopleiding, zie verder Standaard 2. In de deeltijdvariant stroomden in de afgelopen twee jaar respectievelijk 23 (20 in september en drie in februari) en 38 (25 in september en dertien in februari) studenten in.

Terugblik vorige visitatie

Bij de vorige visitatie, zes jaar geleden, heeft het panel aanbevelingen gedaan ten aanzien van het betrekken van opleidingsscholen bij het onderwijs en het uitvoeren van internationaliseringsbeleid. Daarnaast werd extra aandacht gevraagd voor taalzwakkere studenten en aandacht voor vakverbreding en samenwerking. Het panel stelt vast dat de opleidingen sinds de vorige visitatie voldoende aandacht hebben geschonken aan deze aanbevelingen. Uit de documentatie en gesprekken met werkveldvertegenwoordigers blijkt dat de opleidingsscholen in de afgelopen jaren in toenemende mate worden betrokken bij de opleidingen. Bij de beschrijving van de onderwijsleeromgeving wordt dit verder toegelicht. Uit de documentatie blijkt verder dat er sprake is van een goed uitgewerkt internationaliseringsbeleid dat een ondersteunend kader biedt voor de opleidingen. De aandacht voor taalvaardigheden is herkenbaar in het curriculum zoals bij de leerlijn Beroep (zie standaard 2). Tot slot verwacht het panel dat de nieuwe organisatiestructuur volgens de leergebieden van de VO-raad de gewenste impuls gaat geven aan vakverbreding en samenwerking tussen opleidingen.

Leeswijzer

Instituut Archimedes heeft ervoor gekozen om de beoordeling van de veertien lerarenopleidingen bachelor te clusteren in vier rapporten. De clusters sluiten zoveel mogelijk aan bij de onderwijsteams van het Instituut Archimedes. In dit rapport beschrijft het visitatiepanel de beoordeling van de bachelor lerarenopleidingen Gezondheidszorg & Welzijn en Omgangskunde. Per standaard beschrijft het panel eerst generiek wat voor de opleidingen geldt en daarna wat specifiek voor opleidingen Gezondheidszorg & Welzijn en Omgangskunde geldt. Omwille van de leesbaarheid worden de bachelor lerarenopleidingen met de term opleiding aangeduid en betreft het telkens de voltijd- en de deeltijdvariant van de opleiding, tenzij dit anders is aangegeven.

Basisgegevens opleidingen

Naam opleiding in CROHO	B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Gezondheidszorg & Welzijn
Oriëntatie en niveau	hbo; Bachelor
Graad	Bachelor
Aantal studiepunten	240 EC
Locatie	Utrecht
Onderwijstaal	Nederlands
Variant	Voltijd en deeltijd
Registratie nummer in CROHO	35388

Naam opleiding in CROHO	B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Omgangskunde
Oriëntatie en niveau	hbo; Bachelor
Graad	Bachelor
Aantal studiepunten	240 EC
Locatie	Utrecht
Onderwijstaal	Nederlands
Variant	Voltijd en deeltijd
Registratie nummer in CROHO	35421

Beoordeling NVAO-standaarden

Standaard 1 Beoogde leerresultaten

De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Experiment leeruitkomsten:

- *De visie van de instelling op flexibilisering is vertaald naar een onderwijskundig concept dat is doorgevoerd in de experimenteervariant;*
- *De leeruitkomsten zijn vertaald naar eenheden van leeruitkomsten van maximaal 30 EC, die gezamenlijk en in samenhang de student in staat stellen de eindkwalificaties te realiseren;*
- *De leeruitkomsten zijn (a) leerwegonafhankelijk, (b) representatief voor de eindkwalificaties van de opleiding, (c) herkenbaar voor het werkveld, (d) specifiek en meetbaar, (e) transparant, (f) samenhangend en (g) duurzaam.*

Conclusie

De opleidingen **voldoen** aan de basiskwaliteit voor deze standaard. De beoogde leerresultaten zijn relevant voor de domeinen van de opleidingen en sluiten aan op het hbo-bachelorniveau. De eindkwalificaties zijn als leeruitkomsten geformuleerd. De leeruitkomsten sluiten aan op de landelijk overeengekomen bekwaamheidseisen voor tweedegraads leraren en zijn goed afgestemd op de eisen van de beroepspraktijk. De opleidingen hanteren de generieke kennisbasis en de vakspecifieke kennisbases zoals die door de Vereniging van Hogescholen zijn opgesteld. Daarmee komen de vakinhoudelijke en didactische doelstellingen goed gebalanceerd overeen met de landelijke afspraken die zijn gemaakt.

De beoogde leerresultaten zijn vertaald naar een raamwerk met leeruitkomsten. Er is een leeruitkomstenboekje ontwikkeld waarbij de generieke eindkwalificaties zijn vertaald naar leeruitkomsten. De vakinhoudelijke en vakdidactische leerresultaten zullen aan dit boekje worden toegevoegd. De door de opleiding Gezondheidszorg & Welzijn beoogde nadruk op 'leefstijl' zou verder geëxpliciteerd mogen worden in de leeruitkomsten van de opleiding.

Onderbouwing

Visie op het beroep

Volgens de opleidingen kan de beroepscontext van een tweedegraadsleraar zeer verschillend zijn en kan deze context snel wijzigen. De samenleving is namelijk voortdurend in beweging en vraagt om krachtige, nieuwsgierige en betrokken burgers. Het onderwijs speelt een belangrijke rol bij het voldoen aan deze vraag. Volgens de opleidingen legt het onderwijs een basis voor duurzame ontwikkeling en vorming van (wereld)burgers. Ontwikkelingen in maatschappij en het werkveld waar de opleidingen Gezondheidszorg & Welzijn en Omgangskunde op inspelen zijn de vraagstukken rondom diversiteit en inclusie, rondom burgerschap en ethische dilemma's en rondom leefstijl en gezond gedrag. Hierbij is er veel aandacht voor persoonlijke vorming van studenten. De op te leiden leraren begeleiden leerlingen en studenten bij het ontwikkelen van kennis, vaardigheden en houding, zodat zij zich kunnen ontwikkelen tot krachtige en verantwoordelijke burgers. Gezien de voortdurende veranderingen in de samenleving vindt het

opleiden plaats in nauwe samenwerking met het beroepenveld. De context van het beroepenveld kan zeer verschillend zijn. Leraren Gezondheidszorg & Welzijn en Omgangskunde werken binnen de sectoren zorg en welzijn van het mbo bij verschillende opleidingen, zoals doktersassistent (Gezondheidszorg & Welzijn) of opleiding sociaal werk (Omgangskunde). Leraren Omgangskunde zijn veelal werkzaam als burgerschapsdocent en loopbaanbegeleider op verschillende niveaus in het MBO. Lesgebieden van leraren Gezondheidszorg & Welzijn zijn bijvoorbeeld gezondheid, gezond gedrag en kooklessen in het praktijkonderwijs en vmbo en anatomie, leefstijl en gezondheid binnen het mbo. Deze mogelijke variatie in schoolprofielen en niveaus waarop wordt lesgegeven vraagt volgens de opleidingen om leraren die allround zijn opgeleid en flexibel inzetbaar zijn.

Opleidingsprofielen

De opleidingsprofielen sluiten aan op de beroepsvisie van de opleidingen. In het algemeen dienen afgestudeerden te beschikken over actuele vakinhoudelijke, vakdidactische en pedagogische kennis en vaardigheden. Het is van belang dat zij het eigen handelen en de beroepspraktijk kunnen onderzoeken en verbeteren. Daarbij is een ondernemende houding van belang om kansen te benutten en samen te werken met externe partijen. Het onderwijs houdt wat de opleidingen betreft meer in dan het begeleiden van leerlingen naar het diploma, het gaat daarbij ook om persoons- en burgerschapsvorming van leerlingen. De opleidingen besteden aandacht aan de allround ontwikkeling en de flexibele inzetbaarheid van studenten. Tijdens hun opleiding komen ze op meerdere momenten in aanraking met verschillende contexten van het beroepsonderwijs en het algemeen voortgezet onderwijs.

In het opleidingsprofiel van Gezondheidszorg & Welzijn vormt 'Aandacht voor leefstijl en gezond gedrag' een rode lijn. Volgens de visie van de opleiding is hier een maatschappelijke rol voor de leraar weggelegd. De opleiding onderscheidt zich met dit uitgangspunt van andere opleidingen Gezondheidszorg & Welzijn. Het panel vindt dit een sterk uitgangspunt en moedigt de opleiding aan om dit '*unique selling point*' verder uit te werken in de beoogde leerresultaten, leeruitkomsten en de leeromgeving.

De opleiding Omgangskunde legt in het opleidingsprofiel de nadruk op de persoonsvorming van studenten en onderscheidt zich daarin van andere opleidingen. Een belangrijk uitgangspunt is dat studenten leren om 'zichzelf als persoon in te zetten als instrument'. Zelf (voor) doen en handelen met wat je beoogt te realiseren bij jouw studenten is daarbij van belang. De opleiding wil verder studenten leren doelgericht en methodisch kennis toe te passen om contact tussen individuen en groepen te verbeteren, met extra aandacht voor het beschermen van kwetsbare leerlingen binnen het onderwijs. De opleiding stimuleert studenten om vanuit eigen talenten, zelfreflectie, zelfcompassie en bewustzijn over waarden te handelen en de uniciteit van anderen te respecteren.

Landelijke kaders

Uit de studiegidsen en dekkingsmatrices blijkt dat beoogde leerresultaten overeenkomen met de landelijke en wettelijke kaders voor tweedegraadsleraren. Deze landelijke kaders bestaan uit bekwaamheidseisen en kennisbases. De bekwaamheidseisen hebben betrekking op professioneel handelen en op de vakinhoudelijke, vakdidactische en pedagogische bekwaamheden. De kennisbases zijn in het programma 10voordeleraar ([www.10voordeleraar](http://www.10voordeleraar.nl)) afgesproken. Voor alle lerarenopleidingen bachelor geldt de generieke kennisbasis. Bij de opleiding Gezondheidszorg is de verdeling tussen leerresultaten en onderdelen uit de landelijke

kennisbasis evenwichtig. Bij Omgangskunde komen sommige onderdelen vaker aan bod dan andere, waarmee de opleiding haar eigen accenten heeft gelegd.

De opleidingen hebben eigen landelijke vakoverleggen. De docenten nemen tevens deel aan de landelijke peerreviews onder begeleiding van 10voordeleraar waarin docenten landelijk de eindniveaus per kennisbasisdomein kalibreren en afstemmen. Ook participeren de docenten van beide opleidingen in het landelijk overleg Bachelor/Master-onderzoek (BAMA) voor benchmarking en doorontwikkeling van het onderzoekend vermogen. Tot slot zijn docenten vertegenwoordigd in het Landelijk vakoverleg generieke kennisbasis. Hier is in een peerreviewproces (2017) de generieke kennisbasis 2.0 herijkt en geborgd.

Leeruitkomsten

Het panel stelt vast dat de instellingsvisie op flexibel onderwijs is vertaald naar een onderwijskundig model met leeruitkomsten. Voor alle opleidingen is een leeruitkomstenboekje ontwikkeld met een generiek raamwerk van leeruitkomsten dat geldt voor de beroepsvoorbereiding. Het panel vindt dit boekje een goede, richtinggevende ondersteuning voor docenten en studenten. Het gemeenschappelijke raamwerk van leeruitkomsten is in overleg met het werkveld en met de studenten tot stand gekomen. In onderstaande figuur is het raamwerk uitgebeeld. De leeruitkomsten zijn verdeeld over vijf kerntaken. De gemeenschappelijke kerntaken 'ontwerpen van onderwijs', 'uitvoeren van onderwijs', 'evalueren van leren' en 'professioneel handelen', gelden voor alle opleidingen. De kerntaak 'beheersen van het vak' verschilt per opleiding.

Figuur 1: Generieke raamwerk leeruitkomsten Instituut Archimedes (Bron: Leeruitkomstenboekje-2, 2019)

Per opleiding is in een dekkingsmatrix de samenhang aangegeven van de leeruitkomsten met de landelijke bekwaamheidseisen, de generieke kennisbasis en de vakspecifieke kennisbasis. De relatie met de Dublindescriptoren is in het document Legitimering Leeruitkomsten aangegeven. Op deze wijze is volgens het panel per opleiding aangetoond dat de leeruitkomsten aansluiten op de algemene hbo-oriëntatie en de algemene eisen van de beroepspraktijk. Het panel merkt op dat het raamwerk met kerntaken als het ware een extra laag legt over de landelijke vakinhoudelijke, vakdidactische bekwaamheidseisen en brede professionalisering. Het panel adviseert de opleidingen om bij het implementeren van dit raamwerk duidelijk de relatie te leggen tussen deze kerntaken en de landelijke bekwaamheidseisen.

De leeruitkomsten voldoen aan de criteria van het Protocol Beoordeling bestaande experimenten leeruitkomsten van de NVAO. De leeruitkomsten zijn geclusterd in onderwijseenheden met een omvang van minimaal 15 tot maximaal 29 EC. Alle leeruitkomsten zijn of worden uitgewerkt in kennis, vaardigheden en houdingsaspecten en beschrijven wat studenten dienen te weten, te begrijpen en te kunnen toepassen na afronding van een onderwijseenheid. In de onderwijseenheden kunnen studenten kiezen voor een student-docentgestuurde route met leertaken die door de opleiding worden aangegeven of voor een studentgestuurde route waarbij de studenten leerwegonafhankelijk de leeruitkomsten aan kunnen tonen. Om studenten bij deze keuze te ondersteunen zijn van elke leeruitkomst mogelijke middelen, activiteiten en bewijsstukken beschreven. Volgens het panel biedt deze handreiking studenten goede ondersteuning om leerwegonafhankelijk de leeruitkomsten aan te tonen.

Visie op onderzoek

Het onderzoek betreft volgens de opleidingen de kennis, vaardigheden en houding die nodig zijn om in de beroepspraktijk beslissingen te kunnen nemen, bij te stellen en te verbeteren. Deze instituutbrede visie is herkenbaar in de opzet van het generieke raamwerk van leeruitkomsten (figuur 1) met de kerntaken 'ontwerpen van onderwijs', 'uitvoeren van onderwijs' en 'evalueren van leren'. Daarnaast bevat de kerntaak Professioneel handelen een leeruitkomst die specifiek op onderzoek betrekking heeft: 'onderzoekend vermogen inzetten'. De leeruitkomsten laten zien dat het onderzoek betrekking heeft op vraagstukken die voortkomen uit de werk-/stagepraktijk van de studenten en om vraagstukken die bijdragen aan de ontwikkeling van de beroepspraktijk in het algemeen. Het resultaat van onderzoek is bij voorkeur een beroepsproduct dat overdraagbaar is aan de beroepspraktijk. Een voorbeeld hiervan is het herontwerp van een (digitaal) voedingspracticum voor het programma Gezondheidszorg & Welzijn, dat is opgeleverd door een student.

Afstemming met het beroepenveld

Uit gesprekken met verschillende vertegenwoordigers van het beroepenveld leidt het panel af dat de beoogde leerresultaten goed zijn afgestemd op het regionale beroepenveld. Instituut Archimedes kent een actieve Raad van Advies die als kennispartner wordt ingezet en die het managementteam adviseert over ontwikkelingen in het werkveld. De Raad van Advies is breed samengesteld met vertegenwoordigers van het werkveld en belangrijke partijen uit het werkveld. Naast vertegenwoordigers van het (v)mbo en het avo is de VO-raad, ministerie van OCW en de Universiteit Utrecht vertegenwoordigd in de Raad van Advies. Uit de gevoerde gesprekken met vertegenwoordigers van het werkveld blijkt dat het werkveld in toenemende mate wordt betrokken bij de onderwijsontwikkelingsprojecten en bij het samen opleiden van studenten in de praktijk. De alliantie ULOA (Utrecht Leert Opleiders Alliantie) wordt hierbij specifiek genoemd. Dit betreft een samenwerkingsverband waarin de opleidingen samenwerken met de

Graduate School of Teaching van de Universiteit Utrecht, de HU-pabo ITT, de Marnix-pabo, de Hogeschool voor de Kunsten Utrecht en de Universiteit voor Humanistiek.

Op opleidingsniveau zijn diverse docenten actief als begeleider van leerwerkplekken van studenten binnen beroepsvorming/Studie en Werk. De docenten evalueren hier met de opleiders in het werkveld het functioneren van de studenten maar ook het opleidingsspecifieke programma dat de studenten volgen. Het panel adviseert de opleidingen om het contact met het beroepenveld ook proactief te organiseren, om zo bij het huidige herontwerp en het verder uitwerken van de leeruitkomsten samen met het werkveld op te trekken en het niet slechts achteraf te valideren. Het panel ondersteunt dan ook het voornemen van de opleidingen om een eigen werkveldcommissie op te richten, ook omdat het beroepenveld bij deze opleidingen breder is dan onderwijs alleen: veel studenten komen bijvoorbeeld terecht als trainer buiten het onderwijs.

Standaard 2 Onderwijsleeromgeving

Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Experiment leeruitkomsten:

- *Leersituatie en –omgeving zijn passend bij de beoogde leeruitkomsten en bij de behoefte en omstandigheden van (een groep) studenten;*
- *Opleiding kan verantwoorden dat de leeractiviteiten en de begeleiding van studenten adequaat zijn voor het behalen van de leerresultaten en houdt daarmee rekening met verschillen in achtergrond van studenten;*
- *Docenten zijn aantoonbaar competent om studenten te begeleiden bij de keuze voor en vormgeving van de leeractiviteiten*
- *Student voldoet aan de wettelijke instroomeisen;*
- *Vooraf maken opleiding en studenten expliciete inhoudelijke afspraken over de invulling van het individuele opleidingstraject per eenheid van de leeruitkomsten en de begeleiding daarvan door de docent*
- *Bij duale opleiding is een tripartite overeenkomst met de werkorganisatie verplicht, bij deeltijd wenselijk*
- *De opleiding verantwoordt hoe docenten tot een eenduidige interpretatie van leeruitkomsten komen;*
- *De opleiding heeft een gestructureerde praktijk van kwaliteitsborging van opleidingstrajecten van individuele studenten en de versterking ervan door tussentijdse evaluatie en verbetering.*

Conclusie

De opleidingen **voldoen** aan de basiskwaliteit voor deze standaard. De cursorische leerdoelgerichte examenprogramma's zijn gedegen opgebouwd en worden goed uitgevoerd. De implementatie van de nieuwe op leeruitkomsten gebaseerde examenprogramma's verloopt gefaseerd aan de hand van een duidelijk uitgewerkt raamwerk voor leeruitkomsten. De ervaringen die in het Experiment leeruitkomsten worden opgedaan leiden tot ontwerpcriteria voor de nieuwe examenprogramma's. Het panel stelt vast dat het leren op de opleidingen steeds verder wordt afgestemd met het leren in de praktijk. Er is sprake van een toenemende samenwerking met de opleidingsscholen in de regio, die als partners van de opleidingen worden beschouwd. Het experiment heeft er toe geleid dat de studenten meer integratie ervaren tussen de algemene didactiek en de vakdidactiek. De nieuwe organisatie met onderwijsteams heeft ook bijgedragen aan deze integratie. Volgens het panel is het waardevol dat de onderwijsteams zoveel mogelijk volgens de leergebieden van het voortgezet onderwijs zijn ingericht. De generieke, vakinhoudelijke en vakdidactische expertise van de docenten is van goede kwaliteit. De docenten zijn zeer betrokken bij de studenten, die zich gezien voelen. Er zijn voldoende mogelijkheden voor professionele ontwikkeling. Het nieuwe examenprogramma wordt nu door een beperkt deel van de docenten uit het bètacluster uitgevoerd. Het panel pleit voor voldoende tijd en ruimte om deze ervaringen uit te wisselen, zodat de overige docenten goed de overstap kunnen maken van het begeleiden en coachen van studenten naar het faciliteren van individuele leerprocessen bij studenten met onder andere begeleiding en coaching.

Bij de opleiding Gezondheidszorg & Welzijn is, zeker in de deeltijdvariant, reeds voldoende maatwerk mogelijk. Bij de opleiding Omgangskunde is de transitie naar flexibel onderwijs in ontwikkeling. Het panel moedigt de opleiding aan om mogelijkheden te onderzoeken die gaan leiden tot meer flexibiliteit binnen de leeromgeving en mogelijkheden voor een student gestuurde leerroute.

Onderbouwing

Inhoud en opbouw van het staande examenprogramma

De staande examenprogramma's bestaan uit cursussen waarin met leerdoelen wordt gewerkt. Figuur 2 geeft een globaal overzicht van deze cursussen. Het panel vindt het positief dat de opbouw van de staande examenprogramma's identiek is voor de voltijd- en de deeltijdvariant. De studenten kunnen daardoor eenvoudiger wisselen van opleidingsvariant of aanvullend vakinhoudelijke cursussen volgen van een andere opleiding. Het panel stelt vast dat bij de uitvoering en de didactiek van het onderwijs voldoende rekening wordt gehouden met de omstandigheden waarin voltijd- en deeltijdstudenten studeren.

Cursorisch leerdoelgericht programma: raamwerk voor alle tweedegraads lerarenopleidingen			
Fase	Leerlijn	Cursussen	EC
propedeusefase	Conceptueel	Vakinhoudelijke en vakdidactische cursussen (opleidingsspecifiek)	35
		Beroepscursussen; Pedagogische en algemeen didactische kennis en vaardigheden	15
	Integraal	Studie en Werk: Werkplekleren en studieloopbaanbegeleiding	10
Hoofdphase	Conceptueel	Vakinhoudelijke en vakdidactische cursussen (opleidingsspecifiek)	60
		Landelijke kennistoets	1
		Beroepscursussen; pedagogische en algemeen didactische kennis en vaardigheden	25
	Integraal	Cursussen Studie en Werk	40
		Cursussen Beroepsproduct	20
		Assessment startbekwaam	4
	Profileringsruimte	Minor	30

Figuur 2; Een overzicht van de staande cursorisch leerdoelgerichte programma's van alle lerarenopleidingen.

Het panel vindt de opzet en de inhoudelijke opbouw van de programma's duidelijk. Alle opleidingen hanteren een conceptuele en een integrale leerlijn. Tot de conceptuele leerlijn behoren de vakinhoudelijke cursussen, de vakdidactische cursussen en de beroepscursussen. De vakinhoudelijke en vakdidactische cursussen zijn opleidingsspecifiek. De inhoud van deze cursussen betreft de kennis van het schoolvak, de beroepskennis en vaardigheden. In een Landelijke Kennis Toets wordt de kennis van het schoolvak op het niveau van inzicht getoetst. Door deze toets is per opleiding geborgd dat de inhoud van de opleidingen voldoet aan de landelijke afspraken ten aanzien van kennis en inzicht van het schoolvak. De inhoud van de beroepscursussen betreft de generieke kennisbasis. In cursussen zoals 'Lesgeven in het

vo/mbb', 'Leerprocessen', 'De leraar als pedagoog', wordt het didactisch, pedagogisch en professioneel handelen ontwikkeld. De inhoud van de beroeps cursussen is voor alle opleidingen gelijk.

De inhoud van de integrale leerlijn betreft de generieke kennisbasis en bestaat uit de cursussen Studie en Werk, Beroepsproduct en het Assessment Startbekwaam. Deze cursussen zijn gelijk voor alle opleidingen. Het niveau en de complexiteit van deze cursussen neemt toe naarmate het programma vordert. In Studie en Werk vindt het leren op de werkplek en de studieloopbaanbegeleiding plaats. De inhoud van deze cursussen betreft het didactisch, pedagogisch en professioneel handelen. De cursussen beroepsproduct zijn specifiek op het professioneel handelen gericht. In het tweede, derde en vierde leerjaar voeren studenten telkens een onderzoek uit waarin ze hun eigen handelen of de schoolpraktijk onderzoeken en een beroepsproduct opleveren. Het derde beroepsproduct is een onderdeel van de afstudeereenheid. In het Assessment Startbekwaam wordt de generieke kennisbasis integraal getoetst. In dit assessment laten studenten zien dat ze de generieke kennisbasis beheersen en startbekwaam zijn. Dit assessment is ook een onderdeel van de afstudeereenheid.

Conceptuele leerlijnen

De dekkingsmatrices die per opleiding zijn opgesteld laten zien dat de vakinhoudelijke en vakdidactische cursussen aansluiten op de vakspecifieke kennisbasis van de opleidingen. Per opleiding is aangegeven welke cursussen bijdragen aan de domeinen van de kennisbasis van de desbetreffende opleiding. De vakinhoudelijke en vakdidactische cursussen hebben een omvang van doorgaans 5 EC. Een enkele keer is de omvang 10 of 15 EC. Het niveau en de complexiteit van deze cursussen neemt toe naarmate het programma vordert. Per opleiding volgt een korte beschrijving van het vakinhoudelijke en didactische deel.

Gezondheidszorg & Welzijn

Deze opleiding maakt in het programma gebruik van de taxonomie van Bloom, waarbij de vereiste beheersing van de elementen van de kennisbasis omschreven wordt van 'kennis' tot 'creatie'. De vakspecifieke leerlijnen hangen samen met de domeinen binnen de kennisbasis Gezondheidszorg & Welzijn. De opleiding is bezig om 'leefstijl en gezond gedrag' te integreren in alle jaren waarbij sprake is van een opbouw in complexiteit. In het eerste jaar richten studenten zich op hun eigen gezondheid, leefstijl en gezond gedrag. In het tweede jaar komt de aandacht meer te liggen op leefstijl en gezond gedrag bij anderen om vervolgens leefstijl en gezond gedrag te benaderen vanuit de rol van de leraar. Welke impact kan de leraar hebben bij het bevorderen van gezond gedrag en daarmee ook op langere termijn bijdragen aan een gezondere maatschappij en vitale burgers? Daarbij is er aandacht voor het ontwikkelen van een kritisch onderzoekende houding.

Het vakgedeelte van de opleiding Gezondheidszorg & Welzijn omvat een aantal leerlijnen. Het panel stelt vast dat deze leerlijnen de studenten opleiden tot de beoogde leerresultaten en dat de onderwerpen de landelijke kennisbasis omvatten en overstijgen. De leerlijnen zijn:

1. Organisatie Gezondheidszorg & Welzijn (twee cursussen): in deze leerlijn verkennen studenten welke kennis, vaardigheden en houding zij nodig hebben binnen de opleiding en oriënteren zij zich op de doelgroepen en werkvelden van het onderwijs waar de leraar Gezondheidszorg & Welzijn mee te maken krijgt.
2. Doelgroepen (twee cursussen): In deze leerlijn verdiepen studenten zich in de specifieke kenmerken van de ontwikkeling en levensloop van de verschillende doelgroepen in het

- werkveld van baby tot hoogbejaard. Dit wordt continu binnen de context van de verschillende werkvelden en organisaties van de sector Zorg en Welzijn geplaatst.
3. Gezondheid en ziekte (vier cursussen): Deze leerlijn behandelt het menselijk lichaam vanuit de tien orgaansystemen en beredeneert vanuit een gezonde situatie wat er gebeurt in geval van ziekte en hoe deze (farmacologisch) te behandelen. Verder komt de kennis van anatomie en fysiologie in dit perspectief aan bod.
 4. Leefstijl en gezond gedrag (twee cursussen): Deze leerlijn gebruikt gedragsverklarende modellen om zo (on)gezond gedrag van (groepen) mensen te verklaren en te bepalen welke factoren van invloed zijn op gedragsverandering.
 5. Professioneel handelen (twee cursussen): In deze leerlijn leren studenten met behulp van verschillende instrumenten en werkvormen te reflecteren op diens eigen persoonlijke en professionele identiteit.
 6. Voeding (drie cursussen): In deze leerlijn leren studenten het begrippenkader rondom de samenstellingen van voedingsmiddelen en leren ze een evenwichtig voedselpakket samen te stellen.
 7. Facilitaire dienstverlening: Deze cursus omvat de verschillende aspecten van facilitair management.
 8. Vakdidactiek (drie cursussen): In deze leerlijn verdiepen studenten zich in het ontwerpen, uitvoeren, evalueren en verantwoorden van beroepsgericht vaardigheidsonderwijs.

Omgangskunde

Deze opleiding maakt de keuze voor de taxonomie van Miller die beroepsbekwaamheid in vier lagen beschrijft: weten hoe, toepassen, laten zien en doen. In het eerste jaar ligt het accent op kennis en reflectie van eigen handelen. In het tweede jaar laten de studenten zien hoe ze de theorie kunnen behandelen in de lespraktijk, onder andere aan de hand van lesontwerpen (bijvoorbeeld bij Gespreksvaardigheden). In het derde jaar staat het laten zien van geïntegreerde kennis, vaardigheden en houding in een (semi) authentieke situatie centraal (bijvoorbeeld bij Ontwikkelingsgericht coachen). Tijdens de cursussen van het afstuderen laten studenten zien dat zij zich als persoon professioneel kunnen inzetten ten dienste van de begeleiding van anderen, met het oog op het versterken van zelfsturing van de ander.

Bij de opleiding Gezondheidszorg & Welzijn zijn de cursussen op zichzelf staand. De cursussen kunnen in principe in een eigen planning van de student gevolgd en afgerond worden. Hierdoor is het ook mogelijk om versnellingen te realiseren voor (deeltijd)studenten die vrijstellingen hebben. Vooral de deeltijdstudenten stellen het zeer op prijs dat zij nu al een maatwerkprogramma kunnen samenstellen. Omgangskunde kiest er (ten tijde van de visitatie) voor om de cursussen in een vaste volgorde aan te bieden, omdat ze inhoudelijk op elkaar voortbouwen. Een voorbeeld hiervan zijn in leerjaar één de cursussen 'Veiligheid creëren' (in de eerste periode) en 'Invloed kindertijd' (in de tweede periode) die tezamen een doorlopende inhoud behandelen. Het panel adviseert de opleiding te onderzoeken of meer flexibiliteit in volgordelijkheid mogelijk is.

Het vakgedeelte van de opleiding Omgangskunde kent zes ontwikkelingslijnen:

1. Ontwikkelings- en socialisatieprocessen (vijf cursussen): hierin is aandacht voor diversiteit en specifieke problematieken in deze processen.
2. Ontwikkelen van normatieve professionaliteit (met name binnen twee cursussen): in deze leerlijn moeten ethische kwesties en morele problematieken die spelen in de toekomstige beroepen van de mbo-leerling kunnen behandelen.

3. Communicatieve vaardigheden en coaching: deze leerlijn leert studenten zelf deze vaardigheden te beheersen en hierin lessen te ontwerpen en uitvoeren.
4. Begeleiding van groepsdynamische processen: deze leerlijn bouwt op naar het eindniveau dat studenten laten zien in Authentiek & Autonom waar zij zorgen voor veiligheid, contact, reflectie en openheid zodat ieder groepslid werkt aan eigen ontwikkeling en bijdraagt aan de ontwikkeling van anderen. Studenten laten zien dat zij kunnen benutten wat er op dat moment in de groep speelt en zij laten zien dat zij transparant zijn in eigen projecties en zichzelf daarin kunnen sturen.
5. Organisatiekunde): In deze cursus verkrijgen studenten onder meer kennis en inzicht van organisaties, teams, leiderschap en innovatieprocessen . Dit laten zij zien door een analyse te maken van hun eigen schoolorganisatie en te beschrijven hoe een innovatie binnen deze organisatie uitgevoerd kan worden.
6. Vakdidactiek: de leerlijn is er opgericht om studenten te leren de specifieke kenmerken van de vakdidactiek omgangskunde kunnen verwoorden en toepassen door lessen te ontwerpen en te geven, en toetsen te ontwikkelen gericht op competentiegericht onderwijs op het vakgebied.

Beroepscursussen

De beroepscursussen bestaan uit pedagogisch-didactische thema's die gedurende de opleiding in complexiteit toenemen. Tevens wordt gewerkt aan toenemende zelfstandigheid van studenten. In de propedeuse maken studenten in de eerste cursus kennis met het werkveld van het voorgezet en het middelbaar beroepsonderwijs en leren ze wat het inhoudt om een les voor te bereiden, uit te voeren en te evalueren. De tweede cursus gaat in op de ontwikkeling van jongeren tijdens de adolescentie en hoe je daar in het onderwijs mee om kunt gaan, als op het omgaan met diversiteit van leerlingen. De derde cursus gaat in op de theorie van het leren en de leerprocessen. In de hoofdfase vindt de verdieping plaats op het ontwerpen van onderwijs onder andere met behulp van het curriculaire spinnenweb van SLO. De studenten ontwikkelen daarnaast een eigen visie op het pedagogisch handelen in de klas. In de afsluitende beroepscursus maken studenten de keuze voor het lesgeven in het beroepsonderwijs of in het algemeen vormend onderwijs. Afhankelijk van de persoonlijke voorkeur en de leerwerkplek verdiepen studenten gedurende drie blokken hun kennis en vaardigheden in de algemene taken van een docent in het beroepsonderwijs of in het algemeen voortgezet onderwijs.

Integrale leerlijn

In de integrale leerlijn staat het leren in de beroepspraktijk en het onderzoeken van de beroepspraktijk centraal. De leeractiviteiten vinden met name op de leerwerkplek van de studenten plaats, waarbij kennis, vaardigheden en houdingsaspecten worden geïntegreerd en toegepast. In elk semester is er een cursus Studie en Werk die bestaat uit het werkplekleren en de studieloopbaanbegeleiding. De studenten maken onderdeel uit van een leerteam. Dit is een vaste groep studenten die wekelijks bijeenkomt om samen te werken aan leervragen. Ze worden daarbij begeleid door een leerteambegeleider. In de eerste semesters van de opleidingen observeren studenten vooral de beroepspraktijk en maken ze kennis met verschillende soorten van voortgezet onderwijs. Na de propedeuse voeren studenten op de leerwerkplek in toenemende mate zelfstandig onderwijs uit. Ze worden hierbij begeleid door een docent van de hogeschool en door een werkplekbegeleider op de werkplek. Als de leerwerkplek een opleidingsschool betreft, wordt de begeleiding vormgegeven door de schoolopleider, werkplekbegeleider en een instituutopleider samen. De schoolopleider is werkzaam op de opleidingsschool een heeft een coördinerende functie. De instituutopleider stemt af tussen de

leerarenopleiding en de opleidingsschool. De opleidingsscholen maken deel uit van een (gesubsidieerd) Samen Opleiden partnerschap en bezitten het Keurmerk Opleidingsscholen waarmee het instituut Archimedes met de opleidingsschool de kwaliteit van het samen opleiden en samen professionaliseren borgen.

De studenten geven aan dat ze over het algemeen goed begeleid worden en dat zij stappen maken naar 'bewust handelen' toe. Wel zouden met name de voltijdstudenten het op prijs stellen als er, met name in het eerste jaar, meer lessen of ondersteuning zouden kunnen komen in onderwerpen die ze tegen komen bij lesgeven, zoals klassenmanagement. Zij vinden het nog lastig om de transfer te maken vanuit het aangeboden op de opleiding naar het leren op de werkplek.

Het ontwikkelen van onderzoekend vermogen en het leren reflecteren vindt specifiek plaats in de cursussen Beroepsproduct. De studenten leren in deze cursussen de kennis en vaardigheden die nodig zijn om onderzoek uit te voeren en hoe ze onderzoek kunnen gebruiken voor het verbeteren van de eigen lespraktijk of de schoolpraktijk. In de gehele opleiding zijn er in totaal drie cursussen waarin telkens een beroepsproduct wordt opgeleverd. De derde cursus is een onderdeel van het afstuderen. Studenten voeren dan in opdracht van de leerwerplek zelfstandig een onderzoek uit en leveren vervolgens een beroepsproduct op.

Profileringsruimte

Studenten kunnen hun expertise en vaardigheden in de profileringsruimte verder ontwikkelen en verbreden. Ze kunnen kiezen uit het minoraanbod van de hogeschool of een minor volgen bij een andere hogeschool. Daarnaast kunnen ze keuzecursussen volgen of een minor of cursus in het buitenland volgen. De invulling van de profileringsruimte is vrij, maar wordt ter goedkeuring voorgelegd aan de examencommissie. Aan studenten van de deeltijdvariant die al een hbo-opleiding hebben afgerond, verleent de examencommissie veelal een vrijstelling voor de profileringsruimte. Voorbeelden van minoren die studenten van de opleiding Gezondheidszorg & Welzijn hebben gevolgd zijn een minor van Omgangskunde met aandacht voor burgerschap en diversiteit, Serious games in het onderwijs en Vernieuwend leren met ICT en games. Studenten van Omgangskunde hebben bijvoorbeeld de minoren Ethiek en Filosofie, Huiselijk geweld en Jezelf ontwikkelen als trainer gevolgd. Studenten van beide opleidingen kiezen regelmatig voor Islam en samenleving of Flow: het creëren van optimale leer- en werkervaringen.

Het panel concludeert dat de programma's van beide opleidingen het behalen van de beoogde leerresultaten voor de studenten mogelijk maakt. De kennis en vaardigheden die de opleidingen aanreiken, zijn passend voor het opleidingsdomein en beroepenveld en dekkend ten aanzien van de landelijke kennisbases. Kennis wordt terecht ingezet ten dienste van de vaardigheden. Studenten zien de meerwaarde van de vakken die zij volgen. Vooral de studenten Omgangskunde roemen de samenhang van het gehele programma. Het panel herkent bij deze opleiding in het programma de aandacht voor het speerpunt persoonsvorming. De aandacht voor 'leefstijl' is voor het panel herkenbaar in de opleiding Gezondheidszorg & Welzijn. De opleidingen onderzoeken of ze gezamenlijk een programma kunnen samenstellen dat leidt tot een dubbele bevoegdheid. Het panel ondersteunt dit voornemen en vindt dit een logische ontwikkeling, evenals de verkenning van de opleiding Omgangskunde naar een bredere oriëntatie van het programma, gericht op burgerschap en inclusie.

Inhoud en opbouw van het nieuwe examenprogramma

Het nieuwe examenprogramma bestaat uit onderwijseenheden als eenheden van leeruitkomsten. Het werken met leeruitkomsten is instituutsbreed in 2018 gestart. Beide opleidingen zijn gestart met pilots bij de cursussen Studie en Werk. In deze cursussen verbinden studenten hun leervragen expliciet aan leeruitkomsten en kunnen ze op deze manier meer regie voeren over hun leerproces. Aan de hand van deze ervaringen zijn kaders ontwikkeld voor het nieuwe examenprogramma. In eerste instantie zijn de leeruitkomsten uitgewerkt, daarna zijn een raamwerk voor het nieuwe examenprogramma en het toetsbeleid uitgewerkt. Voor de deeltijdvarianten van de opleidingen is een startassessment ontwikkeld dat sinds september 2021 als pilot wordt uitgevoerd. In het startassessment wordt voorafgaand aan de opleiding de leerervaringen van een student in kaart gebracht en zo mogelijk erkend. Vervolgens wordt een programma aangeboden dat is afgestemd op de eventueel erkende leerervaringen van de student.

Het nieuwe examenprogramma is vanaf studiejaar 2020-2021 ingevoerd bij de opleidingen van het bètacluster. In eerste instantie is het examenprogramma ingevoerd bij de voltijdse variant van deze opleidingen, om zo met een grotere homogene groep studenten de eerste ervaringen op te doen. Deze ervaringen hebben al geleid tot bijstellingen in de propedeuse van het bètacluster. In het project Herontwerp worden deze ervaringen gedeeld met de overige opleidingen die het nieuwe examenprogramma vanaf september 2022 in gaan voeren. Het panel ondersteunt deze aanpak van implementeren. De ervaringen opgedaan bij een deel van de opleidingen zijn waardevol en leiden tot ontwerpeisen voor de voltijd- en deeltijdvarianten van de overige opleidingen.

In figuur 3 is te zien dat het nieuwe examenprogramma uit drie leerlijnen bestaat: Vakinhoudelijk Bekwaam, Vakdidactisch Bekwaam en Pedagogisch Bekwaam. De inhoud en de vorm van de leerlijn Vakinhoudelijk Bekwaam is in het nieuwe examenprogramma grotendeels gelijk aan de vakinhoudelijke cursussen van het staande examenprogramma. Het panel vindt dit terecht gezien de volgorde van de vakinhoudelijke kennis en vaardigheden

Examenprogramma: raamwerk voor alle tweedegraads lerarenopleidingen			
Fase	Leerlijn	Modules*	EC
Propedeusefase	Vakinhoudelijk bekwaam	Opleidingsspecifiek (meerdere cursussen)	30
	Vakdidactisch ontwerpen	Vakdidactisch ontwerpen 1 (opleidingsspecifiek)	15
	Pedagogisch bekwaam	Pedagogisch bekwaam 1	15
Hoofdphase	Vakinhoudelijk bekwaam	Opleidingsspecifiek (meerdere cursussen)	46 of 51
	Vakdidactisch ontwerpen	Vakdidactisch ontwerpen 2 (opleidingsspecifiek)	15
		Vakdidactisch ontwerpen 3 in twee varianten: docent BO of docent VO (opleidingsspecifiek)	15
	Vakdidactisch begeleiden	Vakdidactisch begeleiden 1 (opleidingsspecifiek)	15
		Vakdidactisch begeleiden 2 (opleidingsspecifiek)	10 of 15
		Vakdidactisch begeleiden 3 (opleidingsspecifiek)	14
	Pedagogisch bekwaam	Pedagogisch bekwaam 2	15
		Pedagogisch bekwaam 3	15
	Profileringsruimte	Minor	30

* *onderwijseenheden variërend van 15 tot 29 EC*

Figuur 3; Een overzicht van het nieuwe examenprogramma voor alle tweedegraads lerarenopleidingen.

In de leerlijn Vakdidactisch Bekwaam worden vakdidactiek en algemene didactiek geïntegreerd. Daarbij maken de opleidingen onderscheid tussen het ontwerpen van het onderwijs en het uitvoeren van onderwijs. Door deze integratie wordt overlap tussen vakdidactiek en algemene didactiek zoveel mogelijk voorkomen. Daarnaast verwacht het panel dat het door het werken met leeruitkomsten mogelijk is om de didactiek beter aan te laten sluiten bij de praktijk op de leerwerplek van de studenten. Het panel is positief over de opzet van deze leerlijn en verwacht dat deze benadering het voor studenten eenvoudiger maakt om een dubbele bevoegdheid te behalen.

Het panel ziet dat beide opleidingen in transitie zijn naar het nieuwe examenprogramma. Vooral bij de opleiding Omgangskunde is het beeld waar men naar toe wil, nog in ontwikkeling. Het panel moedigt de opleiding aan om te onderzoeken hoe er meer flexibiliteit voor studenten gecreëerd kan worden ten opzichte van het huidige programma. Het programma kan meer studentgestuurd dan docentgestuurd ingericht worden: met minder aanwezigheidsplicht en vaste volgorde bij onderwijs rondom leeruitkomsten. Hierdoor wordt het voor studenten mogelijk om te versnellen. En studenten zouden dan ook in staat zijn een eigen studieroute samen te stellen, die past bij de individuele situatie van een student.

Didactische uitgangspunten

De didactische uitgangspunten van de opleidingen sluiten aan op de onderwijsvisie van de hogeschool. De opleidingen nemen het sociaal-constructivistisch leren als uitgangspunt. Het leren wordt gezien als een actief en constructief proces, waarbij interactie een belangrijke rol speelt. Het panel herkent dit concept in de opzet van de opleidingen waarbij studenten actief leren op de hogeschool combineren met leeractiviteiten op de leerwerplek. Daarbij worden de studenten ondersteund door te leren in leerteams. In deze leerteams leren studenten van elkaar en met elkaar. De studenten stimuleren elkaar op deze wijze om zich persoonlijk en professioneel

te ontwikkelen. In dit ontwikkelproces worden ze begeleid en ondersteund door een leerteambegeleider.

Internationalisering

Instituut Archimedes heeft een visie op internationalisering uitgewerkt die herkenbaar is in de programma's van de opleidingen. De beperkingen door de coronamaatregelen zijn hierin meegenomen. Deze visie geeft aan dat studenten binnen de lerarenopleidingen bachelor worden voorbereid op het lesgeven aan diverse klassen met verschillende culturele achtergronden. Er zijn doelstellingen geformuleerd voor studenten: persoonlijke groei, taalverwerving, interculturele competenties, wereldburgerschap en reflectie op het eigen beroep door internationale vergelijkingen en ervaringen. De internationaliseringsdoelen zijn herkenbaar opgenomen in de beoogde leerresultaten zoals leeruitkomst U4 'bijdragen aan persoonsvorming en wereldburgerschapontwikkeling' en leeruitkomst U5 'Omgaan met diversiteit en bevorderen van inclusie'. Ook de leeruitkomsten P1 'Professionaliseren' en P3 'Professionele identiteit' hebben betrekking op het handelen, omgaan met en reflecteren op culturele diversiteit.

De opleidingen werken deze doelen en leeruitkomsten specifiek uit in hun programma's. Voor de opleidingen Gezondheidszorg & Welzijn en Omgangskunde zijn vooral persoonlijke groei, interculturele competenties en wereldburgerschap van belang. Deze komen in diverse cursussen aan bod, bij Gezondheidszorg & Welzijn bijvoorbeeld bij 'Doelgroepen' en 'Voeding in de levenscyclus' en bij Omgangskunde bij 'Burgerschap' en 'Groepsdynamica'. Studenten van Gezondheidszorg & Welzijn kunnen tevens in het buitenland stage lopen.

Instroom

De opleidingen hanteren de wettelijke toelatingseisen. Als voltijdstudenten zich inschrijven krijgen ze een uitnodiging voor de studiekeuzecheck. Gedurende een dagdeel maken ze dan nader kennis met de opleiding en gaan ze na of de opleiding overeenkomt met hun verwachtingen. Aan het einde van de studiekeuzecheck vindt er altijd een kort individueel gesprek plaats met een begeleider van de opleiding. Met deeltijdstudenten vindt er altijd een individueel intakegesprek plaats. In dit gesprek komen mogelijke vrijstellingen en opties om de studie te versnellen aan de orde. Het intakegesprek leidt tot een overzicht van de gehele opleiding. Dit programmaoverzicht wordt vastgelegd in een studieplan dat onderdeel uitmaakt van de onderwijsovereenkomst. Vervolgens wordt deze overeenkomst in ieder geval jaarlijks geëvalueerd en indien nodig bijgesteld. De opleidingen hanteren bij zowel de voltijd- als bij de deeltijdvariant een bindend studieadvies. Voltijdstudenten dienen na het eerste jaar van inschrijving minimaal 50 EC uit het propedeuseprogramma te hebben behaald om zich opnieuw in te kunnen schrijven. De deeltijdstudenten hebben hiervoor twee studie jaren de gelegenheid.

Kopopleiding

Voor studenten met een recentelijk afgeronde vakverwante hbo- of wo-bachelor bieden de opleidingen het maatwerktraject 'Kopopleiding' aan. Bij een Kopopleiding wordt de kennis van het schoolvak van de opleiding als bekend verondersteld. De Kopopleiding is zodoende in zijn geheel gericht op de voorbereiding van het beroep van tweedegraads leraar. Het panel stelt vast dat de Kopopleiding voldoet aan het convenant dat door het Ministerie van OC&W en de HBO-raad is opgesteld. De tijdsduur van dit traject is één jaar en de omvang bedraagt 60 EC. Daarnaast stelt het panel vast dat de instroomseisen en het examenprogramma aansluiten bij de afspraken die landelijk zijn gemaakt in het Landelijk Overleg Kopopleidingen. Zo zijn de eindkwalificaties gelijk aan de reguliere voltijdse en deeltijdvariant van de opleidingen en is het onderwijs vooral gericht

op het werkplek leren. De studenten die een Kopopleiding volgen, geven aan dat ze adequaat worden opgeleid tot tweedegraadsleraar in hun vakgebied. Het zijn voornamelijk studenten van de opleiding Omgangskunde die de Kopopleiding volgen, bij de overige opleidingen gaat het om enkele studenten per jaar.

Het programma van een Kopopleiding start vanaf het begin met het leren op de werkplek. De studenten maken per periode van tien weken een leerwerkplan. In dit plan geven ze de leerdoelen aan, beschrijven ze hoe ze eraan gaan werken en welk resultaat er wordt bereikt aan het einde van een periode. Naast het leren op de werkplek volgen deze studenten een aantal beroepscursussen uit het reguliere programma en een cursus vakdidactiek die behoort tot het schoolvak van de lerarenopleiding. De opleidingen hanteren bij de beoordelingen van de cursussen dezelfde criteria, rubrics en formulieren als bij de voltijdse varianten. De afronding van een Kopopleiding wijkt door de al aangetoonde kennis over de vakinhoud af van de voltijdse variant. De studenten zijn vrijgesteld van de LKT en het onderzoekend vermogen, omdat deze kennis en vaardigheden door de afgeronde bacheloropleiding al voldoende ontwikkeld zijn. Het onderzoekend vermogen is daarom in de kopopleiding gericht op het maken van een vakdidactisch/vakinhoudelijk beroepsproduct en een vakoverstijgend beroepsproduct. Het eindniveau wordt bepaald aan de hand van het Assessment Startbekwaam. De beoordelingsprocedure van dit assessment is identiek aan het assessment in de voltijdse variant, zodat het eindniveau op dezelfde wijze wordt bepaald als bij de voltijdse en deeltijdvariant van de opleidingen.

Educatieve minor Beroepsonderwijs

Instituut Archimedes biedt de Educatieve minor Docent in het Beroepsonderwijs aan voor studenten die tijdens hun hbo-opleiding kennis willen maken met het verzorgen van beroepsonderwijs in de vakrichting van hun opleiding. Met deze minor beoogt Instituut Archimedes potentiële docenten te enthousiasmeren en bij te dragen aan de maatschappelijke vraag naar docenten in het beroepsonderwijs. Door het volgen van deze minor kunnen deze studenten al tijdens hun opleiding een deel van de benodigde pedagogische en (vak)didactische bekwaamheid verwerven. Als deze studenten na afronding van hun opleiding kiezen voor een kopopleiding of een aansluitende lerarenopleiding bachelor is het de bedoeling dat deze minor leidt tot een verkorting van de studieduur.

Het panel stelt vast dat de Educatieve minor Beroepsonderwijs voldoet aan de doelstellingen van deze minor. Het programma is opgebouwd uit cursussen van de conceptuele en integrale leerlijn van de lerarenopleidingen. De cursussen betreffen een cursus vakdidactiek, meerdere beroepscursussen en meerdere integrale cursussen Studie en Werk. De kennisbases en eindkwalificaties van de lerarenopleidingen zijn als uitgangspunt genomen voor deze cursussen. Door deze opbouw van de minor krijgen studenten goed de gelegenheid om zich te oriënteren op de onderwijspraktijk van het beroepsonderwijs. Daarnaast is in een relatieschema aangegeven welke cursussen uit de kopopleiding of een aansluitende lerarenopleiding bachelor overeenkomen met de cursussen van de minor. Daardoor is het duidelijk hoe deze minor aansluit op een kopopleiding of een aansluitende lerarenopleiding bachelor en dat deze minor leidt tot de beoogde studieverkorting.

Docenten

De docenten beschikken in ruime mate over de expertise en vaardigheden van hun vakgebied. Daarnaast beschikken ze meer dan voldoende over praktijkervaringen in zowel de onderbouw van het algemeen vormend onderwijs als het voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs. Het panel vindt het positief dat door de invoering van de onderwijsteams de docenten met een generieke onderwijskundige of pedagogische achtergrond meer verbonden zijn aan een opleiding. Deze docenten merken op dat zij nauwer zijn gaan samenwerken met de vakdocenten en dat zij meer betrokken zijn bij de studenten van hun opleiding.

Het panel heeft in de gesprekken kennisgemaakt met een kundig docententeam. De docenten zijn zeer betrokken bij de studenten, de studenten vertellen in de gesprekken dat zij zich echt gezien voelen door de docenten. Studenten waarderen dat docenten uitvoering geven aan het 'dubbele bodemprincipe': de docenten laten in hun lessen en vooral trainingen zien hoe studenten hun eigen lespraktijk (of werkzaamheden van hun leerlingen in het achterliggende beroepenveld) kunnen gaan vormgeven. Studenten zien de docenten echt als hun voorbeeld.

Van de 23 docenten van de opleidingen Gezondheidszorg & Welzijn en Omgangskunde beschikken 21 docenten over een relevante Mastergraad. Daarnaast hebben zij allen een onderwijskundige achtergrond en/of een onderwijsbevoegdheid. Een docent is gepromoveerd. Vier docenten hebben de kwalificatie Basis Didactische Bevoegdheid (BDB) of Examinering (BKE) behaald, waarbij zeven docenten op basis van een eerdere opleiding hiervoor een vrijstelling heeft verkregen.

In het studiejaar 2021 -2022 is facilitering voor docenten per cursus verruimd. Docenten geven in de gesprekken met panel aan dat dit direct geleid heeft tot verlaging van de voorheen relatief hoge werkdruk. Zeer recent zijn er bij alle opleidingen relatief veel nieuwe docenten (voor Gezondheidszorg & Welzijn en Omgangskunde 3,7 fte) bijgekomen door de extra gelden die beschikbaar zijn gesteld voor de lerarenopleidingen in het algemeen. Een aantal van hen is aangenomen als hybride docent (1 fte). De hybride docenten zijn voor het grootste deel in dienst bij een opleidingsschool en voor een deel in dienst bij de hogeschool. Volgens het panel wordt op deze wijze waardevolle actuele beroepspraktijk binnen de opleiding gehaald. Dit laat dit zien dat de opleidingen in toenemende mate met de scholen in de regio gaan samenwerken, waarbij het panel adviseert alle docenten hier een rol in te geven.

Er is voldoende aandacht voor het professionaliseren van docenten. Bij de overgang naar onderwijsteams zijn er voldoende middelen vrijgemaakt om de teamontwikkeling te ondersteunen. Jaarlijks zijn er minimaal twee studiedagen voor alle docenten van het instituut. Daarnaast wordt er bij de start van het studiejaar en van elke periode een professionaliserings- en ontwikkeldag georganiseerd. Aanvullend zijn er specifieke professionaliseringsactiviteiten zoals over het werken met leeruitkomsten en over het geven van feedback bij leeruitkomsten. Daarnaast kunnen onderwijsteams zelf bepalen welke professionaliseringsactiviteiten nodig zijn. Ongeveer tien procent van de jaartaak kunnen de onderwijsteams besteden aan professionaliserings- en innovatie activiteiten. Bij de opleidingen Gezondheidszorg & Welzijn en Omgangskunde zijn het afgelopen jaar de thema's coachingsvaardigheden en programmatisch toetsen aan de orde geweest in de professionaliseringstijd. De innovatie tijd is besteed aan de ontwikkeling van leerlijnen Vakdidactisch bekwaam en Pedagogisch bekwaam in het nieuwe examenprogramma met als aandachtspunten programmatisch toetsen, digitaal toetsen en

coaching (mede in het kader van het werken met leeruitkomsten). Het panel pleit ervoor om hierbij goed gebruik te maken van de ervaringen die docenten van het bètacluster zijn opgedaan.

Onderwijs in coronatijd

Het onderwijs is tijdens de coronamaatregelen volgens het panel adequaat aangepast. Door de blend van leeractiviteiten en de digitale leeromgeving in Canvas kon het onderwijs goed op afstand doorgaan. Een deel van het contactonderwijs is doorgegaan via MS Teams. Het docententeam heeft extra professionalisering aangeboden gekregen ten aanzien van het werken hiermee en het invoeren van online werkvormen. Vooral studenten Gezondheidszorg & Welzijn konden deze online-ervaring zelf ook weer direct toepassen op hun leerwerkplekken. De practica werden zoveel mogelijk op de hogeschool uitgevoerd. In perioden waarbij de coronamaatregelen werden verlicht, was het mogelijk om het onderwijs in een hybride vorm uit te voeren.

De studenten konden in die periode op een beperkt aantal momenten per periode op de hogeschool aanwezig zijn. Zij zijn met een nieuwsbrief wekelijks op de hoogte gehouden van alle wijzigingen en mogelijkheden. De opleidingen hebben de motivatie en het welbevinden goed gemonitord met enquêtes en overleggen. De docenten en Studie en Werkbegeleiders hebben binnen en buiten de bijeenkomsten actief gesprekken gevoerd met (nu kleinere groepen) studenten over hun welzijn en ervaringen binnen het digitale onderwijs op de leerwerkplek. Bij Omgangskunde zijn de leerteams gevormd op postcode, om onderling contact te vereenvoudigen en is er een Omgangskunde community gecreëerd.

De studenten Gezondheidszorg & Welzijn geven aan tevreden te zijn over de wijze waarop zij in de afgelopen periode zelf konden kiezen om fysiek of digitaal aanwezig te zijn of de les later terug te kijken. Studenten van de opleiding Omgangskunde vertellen het panel dat de afgelopen studie jaren tijdens de corona-pandemie de aanwezigheidsplicht ook digitaal en direct bij de start van het onderwijs op locatie weer fysiek is voortgezet. Doordat enkele studenten ziek zijn geweest en niet aanwezig konden zijn, hebben zij cursussen niet mogen afronden. Dit leidt tot studievertraging, met name omdat het afronden van een onderliggende cursus een ingangseis kan zijn voor navolgende cursussen, die beide eenmaal per jaar worden aangeboden. Het panel adviseert de opleiding Omgangskunde om hierover in gesprek te gaan met studenten en een oplossing te zoeken.

Standaard 3 Toetsing

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Experiment leeruitkomsten:

- *De gehanteerde methoden en systemen van toetsing zijn geschikt voor leerwegonafhankelijk toetsen en beoordelen;*
- *De opleiding hanteert een heldere procedure voor toetsing, waarop de examinatoren zijn voorbereid;*
- *De examencommissie heeft daarbij een uitgesproken proactieve rol: zij hanteert een adequate methode om te borgen dat de leeruitkomsten voor individuele studenten worden gerealiseerd en dat examinatoren voldoen aan de vereiste kwalificaties om de leeruitkomsten op een eenduidige wijze te toetsen en te beoordelen.*

Conclusie

De opleidingen **voldoen** aan de basiskwaliteit voor deze standaard. De opleidingen hanteren een toetsbeleid dat van toepassing is op het staande en het nieuwe examenprogramma en ondersteuning biedt aan het leerwegonafhankelijk toetsen van leeruitkomsten. De opleidingen besteden voldoende aandacht aan de kwaliteit van toetsing. De borging van de toetskwaliteit voldoet door een duidelijke rolverdeling tussen de opleidingen en de examencommissie. De toetsprogramma's worden systematisch onderzocht en er is een goede dialoog gaande tussen examencommissie en de opleidingen. De uitvoering van de toetsing voldoet.

De opleiding Gezondheidszorg & Welzijn zet in op een mix van toetsvormen. Bij Omgangskunde ligt de nadruk op (omvangrijke) schrijfopdrachten. Zowel de studenten als de docenten van beide opleidingen ervaren een enigszins hoge werkdruk bij de toetsing. De beoordelingen komen bij beide opleidingen gedegen en inzichtelijk tot stand. Leerwegonafhankelijk toetsen wordt met name in de deeltijdse variant bij Gezondheidszorg & Welzijn tot tevredenheid van de studenten al uitgevoerd.

Onderbouwing

Toetsvisie en toetsbeleid

De opleidingen hanteren een toetsbeleid dat aansluit op de toetsvisie van Hogeschool Utrecht. Het toetsbeleid van de opleidingen is recent aangepast zodat het aansluit op het nieuwe examenprogramma op basis van leeruitkomsten. Volgens het panel biedt het toetsbeleid een hanteerbaar kader voor het staande en het nieuwe examenprogramma. Kenmerkend voor het toetsbeleid van de opleidingen zijn de volgende vijf pijlers:

1. Flexibel; de toetsing hoort flexibel te zijn en zoveel mogelijk aan te sluiten bij het leertraject van de studenten. Typerend voor deze pijler is het uitgangspunt dat studenten keuzemogelijkheden krijgen in het moment van toetsing of de vorm van toetsing.
2. Verbinding; de toetsing maakt zoveel mogelijk de verbinding met de persoonlijkheid, individuele context en persoonlijke leervragen van de studenten. Deze pijler is bijvoorbeeld herkenbaar bij de toetsing van het werkplekleren. Studenten kunnen authentieke activiteiten en producten laten waarderen bij deze toetsing.

3. Ontwikkelingsgericht; de toetsing maakt onderdeel uit van het leerproces van studenten. Door toetsing weten studenten waar zij staan binnen de opleiding en krijgen ze ondersteuning bij het maken van keuzes of het focussen op bepaalde ontwikkelpunten.
4. Dubbelebodempincipe; voor lerarenopleidingen is het noodzakelijk dat studenten tijdens hun opleiding kennis maken met en geschoold worden in de diverse toetsvormen die bruikbaar zijn in de beroepspraktijk.
5. Extrapoleerbaarheid en leereffect; deze pijler is ten behoeve van het nieuwe examenprogramma aan het toetsbeleid toegevoegd. De toetsing van het nieuwe programma kent twee vernieuwingen; het programmatisch toetsen en het startassessment. Bij het programmatisch toetsen worden leeruitkomsten beoordeeld aan de hand van meerdere datapunten, bewijzen en prestaties die door studenten in een bepaalde periode zijn verzameld. De extrapoleerbaarheid betreft hierbij de mate waarin een prestatie is te extrapoleren naar een prestatie in andere contexten of praktijksituaties. Het leereffect houdt in dat de wijze waarop wordt getoetst bij de studenten een bepaald leergedrag oproept. Door het leereffect van de toetsing gaan studenten niet alleen leren vóór een toets maar ook leren ván een toets.

Toetsing in de conceptuele leerlijn

In de conceptuele leerlijn is de toetsing gericht op de vakinhoudelijke, vakdidactische en pedagogische kennis en vaardigheden. Deze toetsing kent bij de opleiding Gezondheidszorg & Welzijn een variatie aan toetsvormen: er zijn digitale toetsen, schriftelijke opdrachten of tentamens, presentaties of mondelinge toetsen en opdrachten die leiden tot beroepsproducten zoals lesmateriaal. Wel worden alle cursussen met kenniselementen dubbel getoetst: zowel in een kennistoets als in een opdracht. Hierdoor worden kennis en de toepassing ervan beide expliciet getoetst. Het panel adviseert de opleiding echter te onderzoeken of het toetsen van de kennisaspecten opgenomen kan worden in de beoordeling van de toepassing ervan, om zo de toetsdruk te verlichten die door studenten en docenten ervaren wordt.

Bij de opleiding Omgangskunde ligt de nadruk op het toetsen in de vorm van verslagen, wat van de studenten veel schrijfwerk vraagt. Het panel adviseert deze opleiding meer variatie in toetsvormen in te gaan zetten.

Het toetsbeleid is voor de opleiding Gezondheidszorg & Welzijn herkenbaar in de toetsing van de conceptuele leerlijn. Er is sprake van flexibiliteit omdat veel toetsen leerwegonafhankelijk zijn. Dit betekent dat studenten de cursus niet hoeven te volgen om de bijbehorende toets te kunnen doen. Bij Omgangskunde kennen de meeste cursussen een opbouw in kennis of vaardigheid. Het is echter voor studenten nog niet mogelijk om met een toets van een cursus op een hoger niveau tegelijk een cursus van een lager niveau af te ronden. Het panel adviseert de opleiding deze mogelijkheid te overwegen

De flexibiliteit in toetsing blijkt daarnaast uit het moment van toetsing. Verschillende toetsen worden aan het eind van elke periode aangeboden, waarbij studenten maximaal twee kansen per studiejaar kunnen benutten. Met name bij de beroepscurcussen kiezen studenten een moment dat past bij hun leerwerkplekactiviteiten. In de beroepscurcussen zoals 'Docent beroepsonderwijs' kunnen ze bepalen hoe ze hun bekwaamheid aan willen tonen. Ze dienen daarvoor een voorstel in dat na accordering wordt uitgewerkt. In deze toetsen zijn de pijlers verbinding en ontwikkelingsgericht herkenbaar. De beoordelingsmodellen van deze toetsen zijn zo opgesteld dat studenten leerwegonafhankelijk worden beoordeeld. Met name deeltijdstudenten kunnen op

deze wijze goed eerdere ervaringen inbrengen voor de toetsing en laten zien dat ze de theorie met de eigen praktijk kunnen verbinden.

Toetsing in de integrale leerlijn

Het in de praktijk leren en onderzoeken wordt in de integrale leerlijn getoetst. Zoals in figuur 2 is aangegeven bestaat deze leerlijn uit de cursussen Studie en Werk, Beroepsproduct en het Assessment Startbekwaam. In de toetsen van Studie en Werk wordt het leerproces van de studenten beoordeeld aan de hand van een beoordelingsgesprek waarvoor gedurende een semester een portfolio wordt opgebouwd. De cursussen starten telkens met de leervragen van de studenten die door de werkplekbegeleider en instituutsopleider van feedback worden voorzien. Studenten maken leerwerkplannen die worden geaccordeerd en uitgevoerd. In de loop van deze cursussen ontvangen studenten regelmatig feedback en feedforward over tussenproducten of lessen die zijn uitgevoerd. Vervolgens is het aan de studenten om weer op deze feedback te reflecteren en dit op te nemen in het portfolio zodat het ontwikkelproces van de studenten in gang wordt gezet. De portfolio's worden op deze manier opgebouwd met leerwerkplannen, leerwerkverslagen, presentaties met bijbehorende bewijzen en lesbeoordelingen adviezen et cetera. van de werkplekbegeleider. Het panel ziet dat studenten leervragen kiezen die bij hen en de werkplek passen. Zij vraagt echter wel aandacht voor de koppeling tussen de leervragen van de studenten en de bekwaamheden die zij moeten gaan aantonen: gedurende hun studie zouden studenten moeten werken aan alle bekwaamheidseisen die zij uiteindelijk moeten aantonen aan het einde van de studie.

Naast Studie en Werk behoren de cursussen Beroepsproduct tot de integrale leerlijn. In deze cursussen ontwikkelen studenten hun onderzoekend handelen door middel van het doen van onderzoek en door het ontwerpen van een beroepsproduct. In de loop van de opleiding neemt de mate van complexiteit toe en voeren studenten het onderzoek steeds zelfstandiger uit. De beroepsproducten gaan hierbij steeds vergezeld van een onderzoeksverslag en een gebruikershandleiding. Bij het laatste beroepsproduct wordt de leerwerkplek nadrukkelijk als opdrachtgever betrokken bij het onderzoek. Bij de uiteindelijke beoordeling wordt naast het oordeel van de begeleider het advies van de opdrachtgever meegenomen. Om meer verbinding met de praktijk te krijgen, is het voornemen om in studiejaar 21/22 de begeleiding en beoordeling zo veel mogelijk op de leerwerkplek plaats te laten vinden.

Toetsen in coronatijd

De toetsvorm van (met name de kennis) toetsen van de opleiding Gezondheidszorg & Welzijn zijn in afstemming met de examencommissie waar nodig aangepast naar toetsen die online afgenomen konden worden. Waar nodig is dit ook bij de opleiding Omgangskunde gedaan, zo is bijvoorbeeld de training behorende bij de cursus 'Autonoom en authentiek' gedigitaliseerd. Studenten zijn hierdoor in de gelegenheid gesteld de toetsen af te ronden.

Toetsing in het nieuwe examenprogramma

Het nieuwe examenprogramma heeft drie leerlijnen: de vakinhoudelijke, de vakdidactische en de pedagogische leerlijn. De beoogde toetsing van de vakinhoudelijke leerlijn is vergelijkbaar als in de conceptuele leerlijn van het staande examenprogramma. Bij de overige twee leerlijnen zal er sprake zijn van programmatisch toetsen. Om de leeruitkomsten aan te tonen maken studenten producten en voeren ze beroepshandelingen uit die van feedback worden voorzien door diverse personen. De feedback heeft bij programmatisch toetsen betrekking op drie vragen: 'Waar sta je nu?', 'Waar ga je heen?' en 'Wat kun je doen om daar te komen?'. De feedback komt van

examinatoren maar ook van werkplekbegeleiders of medestudenten. Het panel ondersteunt de visie van de opleidingen dat voor de eindbeoordeling er duidelijke eisen worden gesteld aan de kwaliteiten van de feedback en aan het minimale aantal examinatoren dat feedback heeft gegeven. Het panel vindt de vorm van programmatisch toetsen goed aansluiten bij de beide opleidingen, omdat dit de studenten een goede voorbereiding geeft op de praktijk in het beroepsonderwijs, waar veel gewerkt wordt met kwalificatiedossiers en begeleiding van het leren in plaats van klassikale toetsen en lessen.

Bij de opleidingen van het bètacluster is het programmatisch toetsen sinds september 2020 ingevoerd bij de voltijdse variant van deze opleidingen. De opgedane ervaringen hebben geleid tot aanpassingen en worden door de projectgroep Toetsing meegenomen bij de implementatie van het nieuwe examenprogramma dat per september 2022 vanaf het eerste jaar bij alle opleidingen wordt ingevoerd.

Startassessment

In het herontwerp wordt deeltijdstudenten de mogelijkheid geboden om bij de start van de opleiding in het startassessment leeruitkomsten te laten beoordelen. Het startassessment biedt de deeltijdstudenten de mogelijkheid om bij de start van de opleiding leeruitkomsten te laten beoordelen. Studenten kunnen daarvoor buitenschoolse leerervaringen leerwegaafhankelijk laten beoordelen. Dit gebeurt aan de hand van een portfolio met bewijsmateriaal, dat als het van voldoende niveau is, kan worden gewaardeerd. In studiejaar 2020/2021 en 2021/2022 zijn de eerste ervaringen opgedaan met het startassessment. Vanaf september 2022 wordt het startassessment bij de deeltijdvarianten van alle opleidingen ingevoerd.

Kwaliteit van toetsing

Het ontwerpen, ontwikkelen en uitvoeren van toetsen is volgens het panel in het algemeen van een goede kwaliteit. Bij alle opleidingen is minimaal één van de docenten ook een toetsexpert. De toetsexperts van alle opleidingen komen regelmatig bijeen onder leiding van de Instituut Expertgroep Toetsing en Beoordeling (IETB). Tijdens deze bijeenkomsten vindt intervisie plaats en worden nieuwe ontwikkelingen besproken of uitgewerkt. De toetsexperts ondersteunen hun collega's binnen de opleiding weer bij het ontwerpen, uitvoeren en verbeteren van hun toetsen. Periodiek worden de toetsprogramma's van alle opleidingen geanalyseerd door de IETB op validiteit, betrouwbaarheid en op functies en condities, zoals inzichtelijkheid, aanvaardbaarheid, haalbaarheid en organisatie.

Het panel constateert dat de toetsing bij de opleidingen valide en betrouwbaar wordt uitgevoerd. De aspecten van de landelijke kennisbases en de beoogde leerresultaten worden (conform de dekkingsmatrix) afgetoetst. Bij de beoordeling wordt veel gebruik gemaakt van heldere rubrics, die door de examinatoren adequaat worden ingevuld. De beoordeling wordt over het algemeen duidelijk onderbouwd met een toelichting. Deze werkwijze maakt dat de toetsing, ook vooraf, transparant is voor studenten.

Ten aanzien van onderdelen van het afstuderen wordt het vierogenprincipe aantoonbaar gehanteerd. Ook hier geldt dat de beoordeling en de totstandkoming ervan inzichtelijk en duidelijk is. Alleen bij het exemplarisch vak van de opleiding Omgangskunde (Autonoom en authentiek) is de toelichting op de beoordeling schriftelijk summier vastgelegd.

Borging van kwaliteit toetsing en beoordeling

De examencommissie is ingesteld voor alle opleidingen samen. Volgens het panel borgt de examencommissie adequaat de kwaliteit van toetsing en examinering. De afstudeereenheid bestaat uit drie producten waarvan de kwaliteit van elk product op een passende wijze wordt geborgd. Zo zijn recent enkele aandachtspunten geadresseerd en verbeterd, zoals de nakijktermijn van het beroepsproduct. De examencommissie geeft aan dat het archiveren van toetsresultaten een aandachtspunt is waarin verbeteringen zijn doorgevoerd maar ook nog verdere verbetering nodig is. Het panel ondersteunt deze constatering van de examencommissie en adviseert de opleidingen om de archivering van toetsen verder te verbeteren.

De examencommissie onderzoekt systematisch de toetsing, wijst examinatoren aan en controleert het examenprogramma. Het panel is van mening dat de examencommissie constructief samenwerkt met de productmanagers en curriculumverantwoordelijken van de opleidingen. Uit het jaarverslag van de examencommissie blijkt dat er regelmatig overleg plaats vindt met de IETB, het management van de opleidingen en de projectgroep Toetsing over de toetsing in het nieuwe examenprogramma. De examencommissie heeft hierbij vooral de borgende taak. In deze rol wordt de examencommissie door de opleidingen ook actief betrokken bij het borgen van het startassessment.

Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten

De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Experiment leeruitkomsten:

- *De toetsen en eindwerken dragen aantoonbaar bij aan het behalen van de leeruitkomsten.*

Conclusie

De opleidingen **voldoen** aan de basiskwaliteit voor deze standaard. Aan de hand van de bestudeerde eindwerken stelt het panel vast dat de beoogde leerresultaten van het staande examenprogramma bij beide opleidingen wordt gerealiseerd. Om een indruk te krijgen van het nieuwe examenprogramma heeft het panel tussenproducten uit de leerlijn Studie en Werk beoordeeld waarin met leeruitkomsten is gewerkt. De beoordeelde tussenproducten geven het panel het vertrouwen dat in het nieuwe examenprogramma de beoogde leerresultaten zullen worden gerealiseerd.

De opzet van de afstudeereenheid leidt tot een complete beoordeling van de gerealiseerde resultaten. Het panel is positief over het in toenemende mate betrekken van de opdrachtgever bij het goedkeuren van het onderzoeksdossier. Het onderzoek krijgt daardoor meer waarde voor de opdrachtgever en de beroepspraktijk. Het panel merkt hierbij op dat de beroepsproducten in het algemeen vaak ingaan op generieke vraagstukken en adviseert vooral bij de opleiding Gezondheidszorg & Welzijn om meer nadruk te leggen op de vakdidactische inhoud bij het Beroepsproduct 3. Bij Omgangskunde is er weinig onderscheid tussen algemene- en vakdidactiek, waardoor de inhoud van het Beroepsproduct 3 aansluit op de opleidingsspecifieke kaders. Het eindniveau van de opleidingen wordt in de onderdelen van het afstuderen op bachelorniveau aangetoond. De inhoud van het afstuderen is passend bij het werkveld. Bij de beoordeelde tussenproducten ziet het panel mogelijkheden voor studenten om meer ruimte te benutten bij het aantonen van de leeruitkomsten.

De opleidingen sluiten goed aan op het beroepenveld in de regio. De afgestudeerden voelen zich goed voorbereid op het beroep van leraar. De werkgevers merken op dat afgestudeerden in staat zijn om hun ontwikkelbehoefte en leervragen goed te verwoorden en daarop actie te ondernemen. Volgens het panel laat dit zien dat afgestudeerden het vermogen hebben om zich blijvend te ontwikkelen na afronding van hun opleiding. Studenten Gezondheidszorg & Welzijn en Omgangskunde vinden over het algemeen snel een baan op niveau in het onderwijs of de aanpalende sectoren, bijvoorbeeld als instructeur bij het leger. De studenten die in de deeltijd- of kopopleiding hun studie afronden, maken snelle stappen in hun loopbaan en worden bijvoorbeeld teamleider.

Onderbouwing

De afstudeereenheid

De afstudeereenheid bestaat voor alle opleidingen uit vier onderdelen: het Assessment Startbekwaam, het Beroepsproduct 3, de Landelijke Kennistoets en een vakspecifieke cursus. Deze onderdelen samen geven volgens het panel een compleet beeld van de gerealiseerde leerresultaten.

In het Assessment Startbekwaam laten studenten zien dat ze op bachelorniveau functioneren. Het assessment bestaat uit een portfolio van bewijsstukken waarmee studenten hun bekwaamheid aantonen. Na de presentatie over de bekwaamheid van de student wordt een criteriumgericht interview afgenomen door een examiner van de opleiding en een gecertificeerd assessor uit het beroepenveld. Vooraf bestuderen zij het portfolio en bespreken ze de gespreksonderwerpen van het criteriumgerichte interview.

In het Beroepsproduct 3 tonen studenten aan dat zij over het gewenste onderzoekend vermogen in de beroepspraktijk beschikken. In eerste instantie beschrijven studenten in een dossier de context, het onderzochte probleem en de ontwerpeisen van het beroepsproduct. Na een positieve beoordeling van dit dossier gaan de studenten het beroepsproduct ontwikkelen en testen in de praktijk. Voor de eindbeoordeling schrijven studenten een samenvatting van het onderzoek, beschrijven ze het beroepsproduct met een bijbehorende handleiding en maken ze een PowerPointpresentatie. Het eerste dossier wordt beoordeeld door twee examinatoren van de opleiding. Bij de eindbeoordeling wordt de opdrachtgever van de opleidingsschool betrokken.

De beheersing van delen van de vakinhoudelijke en vakdidactische kennisbasis wordt in de Landelijke Kennistoets geborgd. Aanvullend wijst elke opleiding één cursus aan waarin het vakinhoudelijke en vakdidactische eindniveau exemplarisch tot uiting komt.

De afstudeereenheid van het nieuwe examenprogramma

Het nieuwe examenprogramma bestaat uit de drie leerlijnen Vakinhoudelijk Bekwaam, Vakdidactisch Bekwaam en Pedagogisch Bekwaam. De afstudeereenheid van het nieuwe examenprogramma is ten tijde van de visitatie nog niet vastgesteld. Vanaf studiejaar 2022 – 2023 zal in de onderwijs- en examenregeling van alle opleidingen de afstudeereenheid worden vastgelegd. Voor het bepalen van de afstudeereenheid zijn enkele kaders afgesproken ten aanzien van het vierogenprincipe, het werken met leeruitkomsten en de omvang van de onderwijseenheden.

Beoordeelde eindwerken

Het panel heeft per opleiding acht studentendossiers geselecteerd. De eindwerken betreffen vier afstudeereenheden van de voltijdse variant van elke opleiding. De tussenproducten zijn cursussen van de deeltijdvariant van elke opleiding waarin met leeruitkomsten is gewerkt. In bijlage 2 is per opleiding aangegeven welke cursussen dit betreft. Het panel heeft van beide opleidingen afstudeerdossiers, inclusief beoordelingen, beoordeeld van het Assessment Startbekwaam, Beroepsproduct 3 en het exemplarisch vak en concludeert dat hierin het bachelorniveau wordt aangetoond. De onderliggende stukken en de beoordeling van het Assessment Startbekwaam tonen aan dat de studenten voldoen aan de wettelijke bekwaamheidseisen en de landelijke generieke kennisbasis. De onderdelen van Beroepsproduct 3 zijn relevant en op niveau.

Bij de opleiding Gezondheidszorg & Welzijn valt op dat er zowel bij het onderzoek en het ontwerp van het Beroepsproduct als bij de bewijsvoering van het Assessment weinig aandacht besteed wordt aan opleidingsspecifieke vakdidactiek. De opleiding heeft het voornemen in het nieuwe examenprogramma hier meer richting aan te geven, hetgeen het panel ten zeerste aanmoedigt. Voorbeelden van opdrachten die bij Beroepsproduct 3 zijn uitgevoerd zijn het ontwikkelen van een lessenserie over dementie voor de opleiding Verzorgenden-IG jaar 2 (als voorbereiding op stages die deze leerlingen gaan lopen) en het opstellen van eisen aan werkmateriaal om

integratie en eigenaarschap te bevorderen bij de vakken meiden/jongensuur, zorg en koken. De gemaakte keuze voor leefstijl als speerpunt van de opleiding Gezondheidszorg & Welzijn komt (logischerwijze) nog niet altijd tot uiting in het beroepsproduct en het onderliggende onderzoek. Het panel moedigt de opleiding aan dit de komende jaren te stimuleren bij studenten en de opdracht gevende scholen. De opgeleverde beroepsproducten passen bij het latere beroepenveld en de opdrachtgever.

Voor de opleiding Gezondheidszorg & Welzijn is de vakspecifieke cursus in de afstudeereenheid de cursus Gezondheidsbevordering. Het panel vindt dit een goede keuze, die past bij het gekozen speerpunt leefstijl. Studenten leren hier welke interventies effectief zijn voor het bevorderen van gezond gedrag en waarom dit zo is. In groepen werken studenten aan de hand van een casus methodisch en theoretisch onderbouwd aan een interventie voor een (v)mbo school waarmee een gezondheidsprobleem wordt voorkomen of aangepakt. Het panel heeft mooie voorbeelden gezien met nuttige onderwerpen voor aankomende leraren, bijvoorbeeld van een app waarmee slaaptkort door telefoongebruik wordt aangepakt en een lessenserie met app waarin gezonde tussendoortjes besproken worden.

Voorbeelden van opdrachten die bij de opleiding Omgangskunde worden uitgevoerd voor beroepsproduct 3 zijn het ontwikkelen van een product, waarmee leerlingen van de mbo-opleiding Sociaal werk (jaar 1) tijdens de stage hun eigen ontwikkelingen kunnen bijhouden, en het ontwikkelen van een lessenserie met materialen over doelgroepen voor leerlingen van het Welzijncollege niveau 2 anderstaligen BOL. Deze beroepsproducten sluiten goed aan op de vraag van de opdrachtgevende scholen waar de leerwerkplek is en zijn nuttig voor latere werkzaamheden het beroepenveld.

Het exemplarische vak voor Omgangskunde is de cursus Autonoom en authentiek, In de cursus Autonoom en authentiek laten studenten zien dat ze in staat zijn een groep te begeleiden of begeleid te worden in een groep, waarbij zij zichzelf als persoon op professionele wijze inzetten ten dienste van de begeleiding en het versterken van zelfsturing van zichzelf en anderen. Het panel merkt op dat de opleiding dermate breed is, dat het moeilijk is om één cursus als echt exemplarisch te zien. Deze cursus focust op coaching en training. Alumni van de opleiding komen echter ook op andere plaatsen in het beroepenveld terecht, waar de opleiding in zijn geheel volgens het panel studenten ook adequaat op voorbereidt. De toetsing van de cursus bestaat uit twee delen: een vaardigheidstoets (beoordeling van begeleidende vaardigheden) en een (reflectie) verslag over de tweedaagse training en de vaardigheidstoets. De vaardigheden die studenten aantonen in de training zijn relevant voor het werkveld, al zullen zij niet altijd met meerdere begeleiders voor een groep staan, zoals in deze cursus.

Tussenproducten van pilots met leeruitkomsten

De opleidingen hebben in het kader van het Experiment leeruitkomsten pilots uitgevoerd om ervaringen op te doen met leeruitkomsten. De pilots vonden plaats bij de cursussen Studie en Werk uit het eerste, tweede en derde leerjaar. In de cursussen Studie en Werk tonen de studenten hun leerproces aan en laten ze zien hoe ver ze zijn in hun functioneren als leraar. Ze maken hiervoor een zelfanalyse en stellen een leerwerkplan op aan de hand van leeruitkomsten. De leeruitkomsten zijn gerangschikt naar kerntaken zoals in figuur 1 is aangegeven. Bij deze taken zijn indicatoren opgenomen die behoren bij de niveaus van de eerste drie leerjaren van de opleidingen. Studenten verzamelen bewijzen, met eventuele feedback van de werkplekbegeleider, en presenteren de bereikte ontwikkelingen.

Beoordeelde tussenproducten

Het panel heeft per opleiding van vier studenten (totaal acht studenten) de dossiers en bewijzenmappen, inclusief beoordelingen en observaties, van een cursus Studie en werk (2B of 3A of 3B) bestudeerd. De bestudeerde dossiers vanuit de pilot Studie en Werk geven het panel vertrouwen dat studenten ook in het nieuwe examenprogramma de beoogde leerresultaten zullen behalen.

Uit de stukken blijkt dat studenten vooralsnog kiezen voor een redelijk standaard opzet in het leerwerkplan ten behoeve van het aantonen van de bijbehorende leeruitkomst. Het panel moedigt de opleiding aan studenten te stimuleren meer eigenheid en originaliteit te gebruiken bij het aantonen van een leeruitkomst.

De leervragen die studenten opnemen (bij de cursussen 2 en 3) vanuit hun zelfanalyse, omvatten niet de volle breedte van de uiteindelijk aan te tonen bekwaamheden als startbekwaam leraar. Het panel adviseert de opleidingen er bij de begeleiding van studenten op toe te zien dat de studenten bij de zelfanalyse de wettelijke en landelijke bekwaamheden meenemen bij het bepalen van hun leervragen.

Functioneren afgestudeerden

Het panel constateert dat de opleidingen in het algemeen goed aansluiten op het beroepenveld. Door de samenwerking met de opleidingsscholen en de nauwe contacten met werkplekbegeleiders worden de studenten tijdens de opleiding goed voorbereid op het beroep van tweedegraadsleraar. Werkplekbegeleiders en vertegenwoordigers van opleidingsscholen geven aan dat afgestudeerden goed voldoen in de praktijk en dat ze beschikken over de juiste kwalificaties om succesvol als tweedegraadsleraar aan de slag te gaan.

Een alumnionderzoek uit 2019 liet zien dat studenten tevreden waren over het eindniveau van de opleidingen en de bereikte vakinhoudelijke en vakdidactische competenties. Uit een klein onderzoek uit 2021 en de gesprekken met het panel bleek dat de alumni van Gezondheidszorg & Welzijn en Omgangskunde zich competent en goed toegerust voelen als leraar, waarbij ze tevens benoemden dat de opleidingen beginnende leraren goed begeleidt.

De opleidingen onderhouden informeel contact met alumni en zoeken naar een wijze om alumni meer structureel te betrekken bij de opleiding. De alumni die het panel gesproken heeft, waren vol lof over de opleidingen en hun betrokkenheid hierbij: zij gaven aan regelmatig benaderd te worden om bijvoorbeeld mee te denken over ontwikkelingen van cursussen

Alumni Gezondheidszorg & Welzijn en Omgangskunde vinden over het algemeen snel een baan op niveau in het onderwijs of de aanpalende sectoren, bijvoorbeeld als instructeur bij het leger. De alumni die in de deeltijd- of kopopleiding hun studie afronden, maken snelle stappen in hun loopbaan en worden bijvoorbeeld teamleider. Alumni vinden dat zij, onder andere door de nadruk op persoonsvorming en het onderzoekend vermogen in de opleidingen, goed voorbereid zijn om zichzelf te blijven ontwikkelen.

Eindoordeel over de opleiding

	Lerarenopleiding Gezondheidszorg & Welzijn	Lerarenopleiding Omgangskunde
<i>Standaard 1 Beoogde leerresultaten</i>	Voldoet	Voldoet
<i>Standaard 2 Onderwijsleeromgeving</i>	Voldoet	Voldoet
<i>Standaard 3 Toetsing</i>	Voldoet	Voldoet
<i>Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten</i>	Voldoet	Voldoet

De voltijd- en deeltijdvariant van de lerarenopleidingen bachelor Gezondheidszorg & Welzijn en bachelor Omgangskunde voldoen op alle standaarden aan de basiskwaliteit van het beoordelingskader. De oordelen zijn gewogen volgens de beslisregels van de NVAO. Op basis van de positieve kwaliteit over de vier standaarden komt het panel tot een positief eindoordeel over de opleidingen als geheel. Het visitatiepanel beoordeelt de kwaliteit van de bestaande hbo-bacheloropleiding lerarenopleiding Gezondheidszorg & Welzijn en lerarenopleiding Omgangskunde van Hogeschool Utrecht als **positief**.

Aanbevelingen

Standaard 2

- Creëer bij de opleiding Omgangskunde meer flexibiliteit voor studenten in het programma en richt dit meer studentgestuurd in.

Standaard 4

- Leg bij de opleiding Gezondheidszorg en Welzijn meer nadruk op de vakdidactische kennis en bekwaamheid bij de onderdelen van het afstudeerprogramma, met name bij Beroepsproduct 3.

Deel III

Bijlagen

1. Bezoekprogramma

Programma eerste visitatiedag, dinsdag 23 november 2021

11.15 -12.45	Inloop, vooroverleg en lunch kernpanel
12.45 – 13.45	Gesprek over ontwikkelingen 2017 – 2022 en borging hbo-niveau met: <ul style="list-style-type: none">- Instituutsdirecteur, portefeuille onderwijs & innovatie, Samen opleiden, Contractactiviteiten;- Opleidingsmanager Mens, Natuur & Gezondheid portefeuille HRM & professionalisering;- Opleidingsmanager MVT (Duits, Frans, Spaans), portefeuille Toetsing;- Opleidingsmanager Mens, Natuur, Techniek, portefeuille Beroepsvoorbereiding;- Opleidingsmanager Mens & Maatschappij, portefeuille Kwaliteitszorg;- Opleidingsmanager Nederlands, Wiskunde, NT 2, portefeuille Marketing & Communicatie, Digitale geletterdheid.
14.00 - 14.45	Gesprek over herontwerp opleidingen en beroepsvoorbereiding met: <ul style="list-style-type: none">- Lid projectteam Herontwerp, flexibilisering en leeruitkomsten;- Curriculumverantwoordelijke en product manager Beroepsproducten (Beroepsvoorbereiding), lid projectgroep Herontwerp;- Portefeuillehouder Beroepsvoorbereiding en Onderwijsvernieuwing (herontwerp);- Curriculumverantwoordelijke Beroepsvoorbereiding, voorzitter instituutsbrede projectgroep Toetsing, lid projectteam Herontwerp;- Expert Assessment Startbekwaam (Beroepsvoorbereiding), lid projectteam Herontwerp.
15.00 – 15.45	Gesprek met examencommissie en Instituuts Expertgroep Toetsen en Beoordelen (IETB) over kwaliteit en kwaliteitsborging met: <ul style="list-style-type: none">- Voorzitter examencommissie;- Vicevoorzitter examencommissie;- Lid examencommissie, portefeuille startassessment deeltijd;- Voorzitter IETB;- Lid IETB;- Portefeuillehouder toetsing;- Beleidsadviseur kwaliteitszorg.
16.00 -16.45	Samen toekomstgericht opleiden: <ul style="list-style-type: none">- Rector A. Roland Holst College, Hilversum (Gooische Scholenfederatie, GSF);- Bestuurder CVO Groep Zuidoost Utrecht, voorzitter Regionaal Netwerk van Opleidingsscholen, lid Raad van Advies/ULOA;- Schoolopleider bij het Minkema college en projectleider AOS (Academische opleidingsschool);- Voorzitter college van bestuur Calscollege;- lid Raad van Advies, ULOA, Graduate School of Teaching UU;- Rector Academie 10, lid Raad van Advies;- Beleidsmedewerker Werkplekleren IA, projectleider Academische opleidingsscholen;- Curriculumverantwoordelijke Studie en Werk (Beroepsvoorbereiding), Instituutsopleider.
16.45 -18.00	Nabespreking kernpanel en voorbereiding gesprekken volgende dagen.

Programma cluster Gezondheidszorg & Welzijn en Omgangskunde, donderdag 25 november 2021

8.00 -8.30	Inloop commissie
8.30 – 9.15	Vooroverleg kernpanel met vakdeskundige Gezondheidszorg & Welzijn en vakdeskundige Omgangskunde
11.15-12.00	Docenten opleiding Gezondheidszorg en Welzijn: <ul style="list-style-type: none"> - Curriculumverantwoordelijke vak, opleider voltijd/deeltijd, begeleider S&W; - Opleider deeltijd/voltijd, begeleider S&W; - Opleider voltijd/deeltijd, begeleider S&W, aandachtsfunctionaris; - Curriculumverantwoordelijke en opleider beroepsvoorbereiding; - Opleider voltijd/deeltijd, begeleider S&W.
12.45 – 13.30	Docenten opleiding Omgangskunde: <ul style="list-style-type: none"> - Opleider voltijd/deeltijd, intake co, Instituutopleider, begeleider S&W; - Opleider voltijd/deeltijd, begeleider S&W; - Opleider voltijd/deeltijd, begeleider S&W; - Curriculumverantwoordelijke, opleider voltijd/deeltijd begeleider S&W; - Curriculumverantwoordelijke en opleider beroepsvoorbereiding; - Intakecoördinator, opleider voltijd/deeltijd, Begeleider S&W Aandachtsfunctionaris; - Intakecoördinator Kopopleiding. opleider voltijd/deeltijd en KOP, begeleider S&W.
12.00–12.45	Lunchpauze
14.00- 15.00	Studenten opleiding Omgangskunde: <ul style="list-style-type: none"> - Jaar 2 voltijd; - Jaar 2 deeltijd; - Jaar 3 deeltijd. Studenten opleiding Gezondheidszorg & Welzijn: <ul style="list-style-type: none"> - Jaar 2 voltijd; - Jaar 2 deeltijd; - Jaar 4 deeltijd.
15.00–15.15	Pauze
15.15 – 16.00	Alumni Gezondheidszorg & Welzijn, Omgangskunde: <ul style="list-style-type: none"> - Alumnus GZW, docent verpleegkunde bij DGOTC; - Alumnus Omgangskunde Grafisch Lyceum; - Alumnus Omgangskunde, zzp Hygg Coaching; - Alumnus GZW/Omgangskunde, manager bij Sportschool De Workout en Eigenaar van UKIYO - life coaching. Alumnus Aardrijkskunde, Roland Holst.
16.00–17.15	Nabespreking Gezondheidszorg & Welzijn, Omgangskunde
17.15 -17.30	Overleg kernpanel
17.30–18.00	Terugkoppeling naar alle belangstellenden

2. Bestudeerde documenten

Documenten Inleiding:

Beschrijving project Digitale geletterdheid, Digitale didactiek, Herontwerp, Student teacher journey,
Concept Managementplan & Begroting IA 2022,
Framework nieuwe examenprogramma,
Organogram Instituut Archimedes,
Overzicht planning implementatie nieuwe examenprogramma bij opleidingen BA, IA,
PPT Opleidingsmodel Teacher Journey.

Documenten Standaard 1:

Beleidsplan Internationalisering Instituut Archimedes 2017-2020,
GZW: Dekkingsmatrix,
GZW: Handleiding Leeruitkomsten,
Leeruitkomstenboekje (LU) 2, 2019,
Legitimering leeruitkomsten Instituut Archimedes,
Omgangskunde Handleiding Leeruitkomsten,
Omgangskunde: Dekkingsmatrix,
Protocol verbeteren en verantwoorden van afstuderen in het hbo 2.0,
Reglement Raad van Advies,
Samenstelling Raad van Advies,
Toekomst internationalisering 2020-2025.

Documenten Standaard 2:

Beroepsvoorbereiding: Documenten over begeleiding en werken in leerteams,
Beroepsvoorbereiding: informatie Beroepsproducten 1, 2 3 en Cursushandleidingen,
Cursusomschrijvingen vak en cursussen beroepsvoorbereiding 2021/2022,
Examencommissie: Vrijstellingenbeleid Instituut Archimedes 2021-2022 BA,
Gids Studie en Werk bij de Minor Docent Beroepsonderwijs,
GZW Studiegids GZW 2021/2022,
GZW: een voorbeeld van Onderwijsovereenkomst deeltijd + studieplan,
GZW: Kwalificatieprofiel opleiders,
Informatie over Academietien. Samen opleiden door Hogeschool Utrecht en Academie tien leraren met lef,
Kwalificatieprofiel GZW,
Kwalificatieprofiel Omgangskunde,
Omgangskunde Studiegids Omgangskunde 2021/2022”+ Cursusomschrijvingen vak en cursussen beroepsvoorbereiding 2021/2022,
Omgangskunde: een voorbeeld van Onderwijsovereenkomst deeltijd + studieplan,
Omgangskunde: Kwalificatieprofiel opleiders,
Relatieschema minor,
Relatieschema Kopopleiding,
Studiegids Kopopleiding VT 2021/22,
Studie en Werk Gids VT DT jaar 2 3 4 (2020-2021 en 2021-2022),
- Beoordeling eindproducten Studie & Werk VT/DT 1A t/m 3B,
- Canvas Studie & Werk VT/DT 1A en 1B,
- Didactisch Analyse formulier – lesplan,
- DOT Instrument voor Docent Observatie en Reflectie v1.1,
- Gids voor werkplekbegeleiders 2021-2022,
- Leerwerkplan alle jaren,
- Praktijkbeoordeling Studie & Werk VT/DT 1A t/m 3B,
- Samen opleiden - HU website voor schoolopleiders en werkplekbegeleiders,
- Zelfanalyse leeruitkomsten ontwikkelingsniveau 2,
- Zelfanalyse leeruitkomsten ontwikkelingsniveau 3,

Documenten Standaard 3:

Advies van Examencommissie, juni 2020,
Beoordelingsformat Docent Beroepsonderwijs,
Beslisboom alternatieve toetsvormen,
Casus Docent Beroepsonderwijs,
Eisen voor het aanwijzen van examinatoren,
Evaluatie Pedagogisch Bekwaam 1 en vakdidactisch Bekwaam Exact,
Handleiding Startassessment deeltijd 2021/2022,
Jaarplan Examencommissie 2020,
Jaarverslag Examencommissie 2020,
Memo Examencommissie m.b.t. startassessment, 2021,
OER 2021/2022,
Projectbrief Toetsing,
Stappenplan aanpassing toetsprogramma,
Studiehandleiding Docent Beroepsonderwijs,
Toetsbeleid 2020,

Documenten Standaard 4:

Alumnionderzoek 2019; Resultaat enquête 2021,
Beroep: Aantekenformulier Assessment Startbekwaam,
Beroep: Beoordelingsformulier Assessment Startbekwaam,
Beroep: Formulier voor beoordeling Beroepsproduct 3 door Opdrachtgever,
Beroep: Handleiding Assessment Startbekwaam,
Beroep: toetsinformatie Beroepsproduct 3,
Beroep: toetsinformatie Studie & Werk,
GZW: info exemplarisch vak + toetsinformatie,
Omgangskunde: info exemplarisch vak + toetsinformatie,
Onderzoek eindniveau Assessment Startbekwaam (in Jaarverslag Examencie 2019/2020),
Onderzoek eindniveau Beroepsproduct, 2019,
Onderzoek frame nieuwe examenprogramma (zie advies Exc. standaard 3).

bestudeerde studentendossiers			
Lerarenopleiding	Variant	Programma onderdeel	Aantal dossiers
Gezondheidszorg & Welzijn	Voltijd	Afstudeereenheid	4
	Deeltijd	Studie en Werk uit jaar 2 en 3	4
Omgangskunde	Voltijd	Afstudeereenheid	4
	Deeltijd	Studie en Werk uit jaar 3	4
Totaal			16